LLEI DE CONFESSIONS I CONGREGACIONS RELIGIOSES

LLETRA ENCICLICA
«DILECTISSIMA NOBIS»

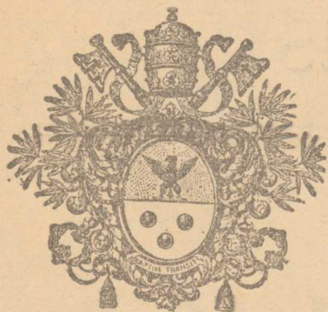
de Nostre Santíssim Pare Pius, per la Divina Providència Papa XI

DECLARACIO COL·LECTIVA DE L'EPISCOPAT ESPANYOL

Text de la Llei de Confessions i Congregacions Religioses aprovada a les Corts Constituents espanyoles

LLETRA ENCICLICA «DILECTISSIMA NOBIS» DE S. S. EL PAPA PIUS XI

ALS NOSTRES ESTIMATS FILLS
CARDENAL FRANCESC VIDAL I BARRAQUER, ARQUEBISBE DE TARRAGONA
CARDENAL EUSTAQUI ILUNDAIN I ESTEBAN, ARQUEBISBE DE SEVILLA
I ALS ALTRES VENERABLES GERMANS ARQUEBISBES I BISBES
I A TOTA LA CLERECIA
I POBLE D'ESPANYA

PIUS, PAPA XI

VENERABLES GERMANS I ESTIMATS FILLS: SALUT I L'APOSTÒLICA BENEDICCIÓ

Dilectíssima ens ha estat sempre la noble nació espanyola, pels seus grans mèrits envers la fe catòlica i la civilització cristiana; per la tradicional i ardentíssima devoció a aquesta santa Seu Apostòlica; per les seves grans institucions i obres d'apostolat, puix que ha estat mare fecunda de Sants, de missioners i de fundadors d'ínclits Ordes religiosos, glòria i sosteniment de l'Església de Déu.

I justament perquè la glòria d'Espanya està tan íntimament unida amb la Religió catòlica, ens sentim doblement adolorats en presenciar les deplorables temptatives que temps ha s'estan reiterant per arrencar a aquesta nació, de Nós tan amada, amb la fe tradicional, els més bells títols de civil grandesa. No hem deixat de fer present sovint als actuals governants d'Espanya, segons Ens dictava el Nostre cor paternal, com era fals el camí que seguien i de recordar-los que no és pas ferint l'ànima del poble en els seus més profunds sentiments com s'obté aquella concòrdia dels esperits, que és indispensable per a la prosperitat d'una nació. Ho hem fet, per mitjà del Nostre representant, cada vegada que amenaçava el perill d'alguna nova llei o mesura lesiva dels sacrosants drets de Déu i de les ànimes. Ni hem deixat de fer arribar, àdhuc públicament, la Nostra paraula paternal als amats fills de la Clerecia i poble d'Espanya, perquè sabessin que el Nostre cor estava més a prop d'ells en els moments del dolor. Però ara, no podem deixar d'aixecar la Nostra veu contra la llei, recentment aprovada, referent a les Confessions i Congregacions religioses, puix que ella constitueix una nova i més greu ofensa, no solament a la Religió i a l'Església, sinó també als mateixos principis de llibertat civil, sobre els quals es gloria de basar-se el nou règim espanyol.

L'Església i les formes de Govern

No es cregui pas—i desitgem que amb esperit atent ho considerin—que aquesta nostra paraula sigui inspirada, com alguns van falsament dient, en sentiments d'aversió a la nova forma de govern o als altres canvis purament polítics, que recentment han tingut lloc a Espanya. Car tothom sap que l'Església Catòlica, no tenint per millor cap forma de govern amb preferència a les altres, mentre restin salvaguardats els drets de Déu i de la consciència cristiana, no troba dificultat a avenir-se amb les diverses institucions civils, siguin monàrquiques o republicanes, aristocràtiques o democràtiques. En són prova manifesta, per no citar sinó fets recents, els nombrosos Concordats i Acords estipulats en aquests últims anys i les relacions diplomàtiques que la Santa Seu ha entaulat amb diversos Estats, en els quals després de l'última gran guerra, els governs monàrquics han estat substituïts per governs republicans.

Ni aquestes noves repúbliques han hagut de sofrir mai en les seves institucions ni en les justes aspiracions a la grandesa i benestar nacional per efecte de llurs amigables relacions amb la Santa Seu, o per trobar-se disposades a concloure, amb esperit de mútua confiança, en les matèries que interessen a l'Església i a l'Estat, convenis adaptats a les noves condicions dels temps.

Al contrari, podem afirmar amb tota certesa que els mateixos Estats han reportat notables avantatges d'aquests confiats acords amb l'Església; puix que tots saben que no s'oposa dic més poderós al desbordament del desordre social que l'Església, la qual, essent educadora excelsa dels pobles, ha sabut unir sempre en fecunda concordança el principi de legítima llibertat amb el d'autoritat, les exigències de la justícia amb el bé de la pau.

Noble actitud de l'Església

Res d'això no ignorava el Govern de la nova República espanyola, puix que estava ben assabentat de les bones disposicions tant Nostres com de l'Episcopat espanyol per a secundar el manteniment de l'ordre i de la tranquillitat social.

I amb Nós i amb l'Episcopat estava d'acord no solament la Clerecia, tant secular com regular, sinó també els catòlics seglars, o sia la gran majoria del poble espanyol; el qual, malgrat les opinions personals, malgrat les provocacions o vexacions dels enemics de l'Església, ha estat lluny d'actes de violència i represàlia, mantenint-se en la tranquilla subjecció al Poder constituït, sense donar lloc a desordres i molt menys a guerres civils. Ni a cap altra causa fora d'aquesta disciplina i subjecció, inspirada en els ensenyaments i en l'esperit catòlic, podria, en veritat, atribuir-se amb més gran dret, tot quant ha pogut conservar-se d'aquella pau i tranquillitat públiques, que les turbulències dels partits i les passions dels revolucionaris s'han esforçat per pertorbar, empenyent la nació cap a l'abisme de l'anarquia.

Per això Ens ha causat profunda estranyesa i viu dolor, de saber que alguns, com per justificar els inics procediments contra l'Església, hagin adduït públicament per raó la necessitat de defensar la nova República.

Tan evident apareix, pel que s'ha dit, la inconsistència del motiu adduït, que dóna dret a atribuir la persecució moguda contra l'Església a Espanya, més que a incomprensió de la fe catòlica i de les seves benèfiques institucions, a l'odi que «contra el Senyor i contra el seu Crist» fomenten sectes subversives de tot ordre religiós i social, com per dissort veiem que passa a Mèxic i a Rússia.

El laïcisme de l'Estat

Però, tornant a la deplorable llei referent a les Confessions i Congregacions religioses, hem vist, amb amargor de cor, que, ja des del principi, obertament s'hi declara que l'Estat no té religió oficial, reafirmant així aquella separació de l'Estat i de l'Església que dissortadament havia estat sancionada en la nova Constitució espanyola.

No ens deturem ara a repetir ací com és gravíssim error afirmar que és lícita i bona la separació en si mateixa, especialment en una nació que és catòlica en gairebé la seva totalitat. Per a qui ho penetra a fons, la separació no és sinó una funesta conseqüència — com tantes vegades ho hem declarat, especialment en l'Encíclica «Quas Primas»—, del laïcisme, o sia de l'apostasia de la societat moderna, que pretén allunyar-se de Déu i de l'Església. Però si per a qualsevol poble és, ultra que impia, absurda la pretensió de voler excloure de la vida pública Déu, creador i pròvid governador fins de la societat, d'una manera especial repugna tal exclusió de Déu i de l'Església de la vida de la nació espanyola, en la qual l'Església tingué sempre, i merescudament, la part més important i més benèficament activa en les lleis, en les escoles i en totes les altres institucions privades i públiques. Perquè si tal atemptat redunda en dany irreparable de la consciència cristiana del país, especialment de la joventut, la qual volen educar sense Religió, i de la família, profanada en els seus sagrats principis, no és menor el dany que recau sobre la mateixa autoritat civil, la qual, perdut el suport que la recomana i la sosté en la consciència dels pobles, és a dir, mancant la persuasió d'ésser divins el seu origen, la seva dependència i la seva sanció, arriba a perdre, junt amb la seva més gran força d'obligació, el títol més alt d'acatament i respecte.

Que aquests danys se segueixen inevitablement del règim de separació ho testifiquen no poques d'aquelles mateixes nacions que, després d'haver-lo introduït en llur legislació, comprengueren ben aviat la necessitat de remeiar l'errada, ja sigui modificant, almenys en llur interpretació

i aplicació, les lleis persecutòries de l'Església, ja procurant venir, no obstant la separació, a una pacífica coexistència i cooperació amb l'Església.

Al contrari, els nous legisladors espanyols, no fent cas d'aquestes lliçons de la Història, han adoptat una forma de separació hostil a la fe que professa la immensa majoria dels ciutadans, separació tan més penosa i injusta perquè es decreta en nom de la llibertat, i es fa arribar fins a la negació del dret comú i d'aquella mateixa llibertat que a tots indistintament es promet i s'assegura. D'aquesta manera s'ha volgut subjectar l'Església i els seus ministres a mesures d'excepció, que tendeixen a posar-la a mercè del poder civil.

Mesures d'excepció

De fet, en virtut de la Constitució i de les lleis posteriorment emanades, mentre totes les opinions, àdhuc les més errònies, tenen ample camp per a manifestar-se, sols la Religió catòlica, religió de la gairebé totalitat dels ciutadans, veu que la vigilen odiosament en l'ensenyança i que es posen traves a les escoles i altres institucions seves, tan benemèrites de la ciència i de la cultura espanyola. L'exercici del culte catòlic, àdhuc en les seves més essencials i tradicionals manifestacions, no està exempt de limitacions, com l'assistència religiosa en els instituts dependents de l'Estat; les processons religioses les quals necessitaran «especial autorització governativa en cada cas»; la mateixa administració dels Sagraments als moribunds i les honres fúnebres als difunts.

Més manifesta és encara la contradicció en allò que pertoca a la propietat. La Constitució reconeix a tots els ciutadans la legítima facultat de posseir, i, com és propi de totes les legislacions en països civilitzats, garanteix i tutela l'exercici de dret tan important, emanat de la mateixa naturalesa. Doncs, àdhuc en aquest punt s'ha volgut crear una excepció, en dany de l'Església, espoliant-la dels seus béns, amb evident injustícia. No s'ha pres en consideració la voluntat dels donants, no s'ha tingut en comtpe el fi espiritual i sant a què estaven destinats aqueixos béns, ni s'ha volgut respectar de cap manera drets antiquíssims i basats sobre indiscutibles títols jurídics.

No sols deixen d'ésser reconeguts com a lliure propietat de l'Església catòlica tots els edificis, «Palaus Episcopals, Cases Rectorals, Seminaris, Monestirs», sinó que són declarats — amb paraules que pretenen dissimular la injustícia de l'ocupació—, propietat pública nacional. Més encara: mentre els edificis que foren sempre legítima propietat de les diverses entitats eclesiàstiques els deixa la llei en ús a l'Església catòlica i els seus ministres, per tal que es facin servir, conforme al seu destinament, per al culte, s'arriba a establir que els tals edificis «estaran sotmesos a les tributacions inherents a l'ús dels immobles», obligant així l'Església catòlica a pagar tributs pels béns que violentament li han estat presos. D'aquesta manera el Poder civil s'ha preparat una arma per a fer impossible a l'Església catòlica àdhuc l'ús precari dels seus béns; perquè, un cop desposseïda de tot, privada de tot subsidi, travada en totes les seves activitats, ¿com podrà pagar els tributs que se li imposin?

Ni diguin que la llei deixa per a l'esdevenidor a l'Església catòlica una certa facultat de posseir, almenys a títol de propietat privada, perquè fins aquest reconeixement tan reduït resta després gairebé anul·lat pel principi immediatament anunciat, que tals béns «sols podrà conservar-los en una quantia necessària per al servei religiós», amb la qual cosa s'obliga l'Església a sotmetre a l'examen del Poder civil les seves necessitats per al compliment de la seva divina missió, i s'erigeix l'Estat laic en jutge absolut d'allò que es necessita per a les funcions merament espirituals; és, doncs, de témer que aquest judici estarà en consonància amb els intents laicistes de la llei i dels seus autors.

La usurpació de l'Estat

I la usurpació de l'Estat no s'ha deturat pas en els immobles; també els béns mobles — catalogats amb enumeració detalladíssima, per tal que no s'escapi res— o sigui, àdhuc els «ornaments, imatges, quadros, vasos, joies, teles i altres objectes d'aquesta classe, destinats expressament i permanentment al culte catòlic, a la seva esplendor o a les necessitats relacionades directament amb ell —, han estat declarats «propietat pública nacional».

I mentre hom nega a l'Església el dret de disposar lliurement d'allò que és seu, com a legítimament adquirit o donat a Ella pels piadosos fidels, s'atribueix a l'Estat, i només a l'Estat, el poder de disposar-ne per a altres fins, sense cap limitació d'objectes sagrats, àdhuc d'aquells que, per haver estat consagrats amb ritus especial, estan sostrets a qualsevol ús profà, arribant fins a excloure tota obligació de l'Estat a donar en cas tan lamentable cap compensació a l'Església.

Ni tot això ha estat prou per a satisfer les tendències antireligioses dels actuals legisladors. Ni tan sols els temples han estat perdonats, els temples, esplendor de l'art, monuments eximis d'una història gloriosa, decòrum i orgull de la nació a través dels segles! els temples, casa de Déu i d'oració, sobre els quals sempre havia fruït el dret de plena propietat l'Església catòlica, la qual — magnífic títol de particular benemerència —, els havia sempre conservat, embellit i adornat amb sol·licitud amorosa. Àdhuc els temples — i novament Ens hem de doldre que, no pas pocs, hagin estat presa de la criminal mania incendiària —, han estat declarats propietat de la Nació, i així exposats a la ingerència de les autoritats civils que regeixen avui els destins públics sense cap respecte al sentiment religiós del bon poble espanyol.

Es, doncs, ben trista la situació creada a l'Església catòlica a Espanya.

La clerecia ha estat ja privada de les seves assignacions, amb un acte totalment contrari a l'índole generosa del cavallerós poble espanyol, i amb el qual es viola un compromís adquirit amb pacte concordatori, i es vulnera fins la més estricta justícia, perquè l'Estat, que havia fixat les assignacions, no ho havia fet per concessió gratuïta, sinó a títol d'indemnització per béns usurpats a l'Església.

Tracte inhumà per a les Congregacions

També, encara, les Congregacions religioses són tractades, amb aquesta llei nefasta, d'una manera inhumana. S'ha llançat sobre d'elles la injuriosa sospita que puguin exercir una activitat perillosa per a la seguretat de l'Estat, estimulant així les passions hostils a elles amb tota mena de denúncies i persecucions; obert i fàcil camí per arribar a més grans mesures.

Hom les subjecta a tants i tals inventaris, registres i inspeccions, que revesteixen formes molestes i opressives de fiscalització; i àdhuc, després d'haver-les privat del dret d'ensenyar i d'exercitar tota classe d'activitat amb què puguin honestament sostenir-se, hom les sotmet a les lleis tributàries, bo i sabent, que, privades de tot, no podran suportar el pagament dels impostos, altra manera encoberta de fer-los impossible l'existència.

Amb tals disposicions, però, es ve a ferir no sols els Religiosos, sinó el mateix poble espanyol, fent impossibles aquelles grans obres de caritat i beneficència a favor dels pobres, que han estat sempre glòria magnífica de les Congregacions religioses i de l'Espanya catòlica.

Així i tot, en les penoses estretors a què es veu reduïda, a Espanya, la Clerecia secular i regular, ens conforta el pensament que la generositat del poble espanyol, àdhuc enmig de la present crisi econòmica, sabrà dignament posar remei a tan dolorosa situació, fent menys insuportable als sacerdots la veritable pobresa que sofreixen, a fi que puguin, amb renovades energies, proveir al culte diví i al pastoral ministeri.

L'ofensa al Vicari de Crist

Tot i essent, però, tan gran el dolor que aquesta injustícia ens produeix, Nós, i amb Nós Vosaltres, Venerables Germans i Fills dilectíssims, sentim encara més vivament l'ofensa feta a la Majestat Divina.

¿No fou, per ventura, expressió d'un esperit profundament hostil a la Religió Catòlica la dissolució d'aquells Ordes religiosos que fan vot d'obediència a una Autoritat diferent de la legítima de l'Estat?

Hom volgué d'aquesta faisó treure del mig la Companyia de Jesús — que bé pot gloriar-se d'ésser un dels més ferms auxiliars de la Càtedra de Pere —, amb l'esperança potser de poder després derrocar, amb menor dificultat i a breu termini, la fe i la moral cristianes del cor de la Nació espanyola, que donà a l'Església la gran i gloriosa figura d'Ignasi de Loyola. Però amb això es volgué ferir de ple — com ho declaràrem ja en una altra ocasió públicament — la mateixa Autoritat Suprema de l'Església Catòlica.

No arribà la gosadia, és veritat, a esmentar explícitament la persona del Romà Pontífex; però de fet es defineix estranya a la Nació espanyola l'autoritat del Vicari de Jesucrist; com si l'autoritat del Romà Pontífex, que li fou con-

ferida pel mateix Jesucrist, pogués dir-se estranya a cap part del món; com si el reconeixement de l'Autoritat divina de Jesucrist pogués impedir o minvar el reconeixement de les legítimes autoritats humanes; o com si el poder espiritual i sobrenatural estigués en oposició amb el de l'Estat, oposició que només pot subsistir per la malícia dels qui la desitgen i volen, per saber que, sense el seu Pastor, s'esgarriarien les ovelles i més fàcilment esdevindrien presa dels falsos pastors.

Però si l'ofensa que es volgué inferir a l'autoritat del Vicari de Jesucrist ferí profundament el nostre cor paternal, ni per un instant no Ens assaltà el dubte que pogués fer gens vacillar la tradicional devoció del poble espanyol a la Càtedra de Pere. Tot el contrari; tal com han vingut ensenyant sempre, fins aquests darrers anys, l'experiència i la Història, com més els enemies de l'Església cerquen d'allunyar els pobles del Vicari de Crist, tant més afectuosament — per disposició providencial de Déu, que sap treure bé del mal —, se Li adhereixen ells, proclamant que només d'Ell irradia la llum que illumina el camí entenebrit amb tantes pertorbacions, i només d'Ell, com de Crist, se senten «les paraules de vida eterna».

L'ensenyament de les Congregacions

No es donaren, però, per satisfets d'haver-se tant enfuriat contra la gran i benemèrita Companyia de Jesús; ara, amb la llei recent, han volgut donar un altre cop gravíssim a tots els Ordes i Congregacions religiosos, prohibint-los l'ensenyança. Amb això s'ha consumat una obra de deplorable ingratitud i manifesta injustícia. ¿Quina raó hi ha, en efecte, per a llevar la llibertat, a tots concedida, d'exercir l'ensenyament a una classe benemèrita de ciutadans, l'únic crim dels quals, és el d'haver abraçat una vida de renunciament i perfecció? ¿Diran, tal vegada, que ésser religiós, és a dir, haver-ho deixat i sacrificat tot justament per a dedicar-se a l'ensenyança i a l'educació de la joventut com a una missió d'apostolat, constitueix un títol d'incapacitat per a la mateixa ensenyança? I, no obstant, l'experiència demostra amb quin compte i amb quina competència han complert sempre llur deure els religiosos, quins magnífics resultats, així en la instrucció de l'enteniment, com també en l'educació del cor, han coronat llur pacient tasca. Ho prova amb evidència el nombre d'homes veritablement insignes en tots els camps de les ciències humanes, i alhora exemplarment catòlics, que han sortit de les escoles dels religiosos; ho demostra la gran puixança a què feliçment, han arribat, a Espanya, les tals escoles, no menys que la consoladora afluència d'alumnes. Ho confirma, finalment, la confiança de què gaudien entre els pares de família, els quals, havent rebut de Déu el dret i el deure d'educar llurs propis fills, tenen també la sacrosanta llibertat d'escollir els qui han d'ajudar-los eficaçment en llur obra educativa.

Però ni tan sols ha estat suficient aquest gravíssim acte contra els Ordes i Congregacions religiosos. Han conculcat, encara, indiscutibles drets de propietat; han violat obertament la lliure voluntat dels fundadors i benefactors, emparant-se dels edificis amb el fi de crear escoles laiques, o sigui escoles sense Déu, justament allí on la generositat dels donants havia disposat que es donés una educació netament catòlica.

Tot això deixa veure, per desgràcia, massa clarament, el designi amb què es dicten tals disposicions, que no és altre sinó educar les noves generacions en un esperit d'indiferència religiosa, si ja no d'anticlericalisme, arrencar de les ànimes joves els tradicionals sentiments catòlics, tan profundament arrelats en el bon poble espanyol, i secularitzar així tot l'ensenyament, inspirat fins ara en la Religió i Moral cristianes.

En front d'una llei tan lesiva dels drets i llibertats eclesiàstics, drets que hem de defensar i conservar en tota llur integritat, creiem deure precís del Nostre Apostòlic Ministeri, reprovar-la i condemnar-la.

Unió per a la defensa de la fe

Per tant, Nós protestem solemnement i amb totes les Nostres forces contra l'esmentada llei, declarant que aquesta mai no podrà ésser invocada contra els drets imprescriptibles de l'Església. I volem aquí novament afirmar la Nostra viva esperança que els Nostres estimats fills d'Espanya, penetrats de la injustícia i dels danys d'aquestes mesures, es valdran de tots els mitjans legítims que, tant per dret de natura, com per disposició de les lleis, resten en poder llur, per tal d'induir els mateixos legisladors a reformar disposicions tan contràries als drets de tot ciutadà i tan hostils a l'Església, substituint-les per altres conciliables amb la consciència catòlica. Però mentrestant, Nós, amb tot l'ànim i cor de Pare i Pastor, exhortem vivament els Bisbes, els sacerdots i tots els que d'alguna manera intenten dedicar-se a l'educació de la joventut, a promoure més intensament, amb totes les forces i per tots els mitjans, l'ensenyança religiosa i la pràctica de la vida cristiana. I és això tan més necessari, perquè la nova legislació espanyola, amb la deletèria introducció del divorci, gosa profanar el santuari de la família sembrant així — juntament amb la intentada dissolució de la societat domèstica —, els germens de les més doloroses ruïnes per a la societat civil.

Davant l'amenaça de danys tan enormes, recomanem de nou i vivament a tots els catòlics d'Espanya que, deixant de banda planys i recriminacions, ans bé subordinant al bé comú de la Pàtria i de la Religió tot altre ideal, s'uneixin tots, disciplinats, per a la defensa de la fe i per allunyar els perills que amenacen la mateixa societat civil.

D'una manera especial invitem tots els fidels que s'uneixin en l'Acció Catòlica tantes vegades recomanada per Nós; la qual, àdhuc sense constituir un partit, més encara, havent d'estar fora i per damunt de tots els partits polítics, servirà per a formar la consciència dels catòlics, illuminant-la i enfortint-la en la defensa de la fe contra tota mena d'insídies.

Esperit de confiança i de caritat

I ara, Venerables Germans i Estimats Fills, no encertaríem a posar millor fi a aquesta Lletra Nostra, que repetint-vos tot quant us hem declarat des del principi, ço és, que més que en l'auxili dels homes, hem de confiar en la indefectible assistència promesa per Déu a la seva Església, i en la immensa bondat del Senyor envers aquells que l'estimen. Per això, considerant tot quant ha passat i apesarats més que tot per les greus ofenses inferides a Sa Divina Majestat amb les múltiples violacions dels seus sacrosants drets i amb tantes transgressions de les seves lleis, dirigim al cel fervides pregàries demanant a Déu perdó per les ofenses contra Ell comeses.

Ell, que tot ho pot, illumini les intelligències, adreci les voluntats i mogui els cors dels que governen a millors determinis. Amb serena confiança esperem que la veu suplicant de tants bons fills, sobretot en aquest Any Sant de la Redempció, serà benignament acollida per la clemència del Pare Celestial; i amb aquesta confiança, per a obtenir que davalli damunt vostre, Venerables Germans i Estimats Fills, i sobre tota la Nació espanyola, de Nós tan estimada, l'abundor dels favors celestials, us donem amb tota l'efusió de la Nostra ànima la Benedicció Apostòlica.

Donat a Roma, prop de Sant Pere, el dia 3 de juny de l'any 1933, dotzè del nostre Pontificat.»

Pius PP. XI

DECLARACIO DE L'EPISCOPAT AMB MOTIU DE LA LLEI DE CONFESSIONS I CONGREGACIONS RELIGIOSES

I

Justificació del document

L'actitud de l'Església després de promulgada la Constitució

Promulgada la Constitució de la República, l'Episcopat espanyol en la seva Declaració Collectiva, exposava el pregon sentir de l'Església davant els excessos de l'Estat, violadors de la consciència catòlica i dels seus drets confessionals, adreçava als governants serenes súpliques i pacificadors advertiments, que haurien d'haver enfrenat tota tendència de persecució sectària, i dictava normes pràctiques als catòlics per tal de respondre a una legislació injusta amb una acció eficaç de pura religiositat i amb rectes actituds d'acendrat patriotisme.

De llavors ençà, no hi ha hagut raó per acusar l'Església ni la massa dels seus fidels, els seus legítims representants ni les seves institucions autoritzades, d'haver seguit una conducta discordant d'aquella serena, ferma i reflexiva orientació, tan objectiva i motivada que àdhuc els seus més aferrissats adversaris no gosaren tractar-la amb menyspreu, ni pogueren derivar-la pels interessats viaranys de les discussions polítiques.

S'agreuja el laïcisme agressiu

Francament, en canvi, hem de lamentar que aquell laïcisme agressiu, inspirador de la Constitució, com àdhuc comentaristes de criteri no gens confessional foren observar, no solament no ha amainat gota, sinó que encara s'ha agreujat, i ha seguit projectant-se amb animadversió major en l'aplicació dels preceptes constitucionals, en les Lleis i reglamentacions posteriors, i en els actes mateixos del poder executiu, que amb les successives conculcacions dels drets eclesiàstics vénen a confirmar l'esperit i intent de decidida hostilitat en què s'inspiren les Corts, amb evident injustícia i sense cap profit per al bé general de la nació.

La ruptura del Concordat

Realitzada, per acte unilateral del Govern, la ruptura de tractes solemnes amb l'Església, sense cap consideració ni a drets personals legítimament adquirits i respectats en tots els altres ordres de la vida pública, ha estat suprimit el Pressupost del Culte i Clerecia, que mai no fou graciosa subvenció de l'Estat als ministeris eclesiàstics, sinó indemnització transaccional entre ambdues potestats, en compensació exigua per les expoliacions desamortitzadores, i també pels béns permutats, la cessió dels quals fou plenament acomplida per l'Església, sense que per part de l'Estat s'hagi arribat mai al lliurament d'allò que, de comú acord. fou estimat límit compensatori mínim.

El divorci i la secularització del matrimoni

Per la llei del divorci i per les disposicions secularitzadores del matrimoni, s'ha negat a l'Església potestat judiciària en les causes matrimonials dels seus fidels, obligant-los abusivament a comparèixer en causa canònica davant el tribunal civil, acte que llur confessió religiosa els prohibeix en consciència; s'ha pretès regir el vincle conjugal mateix dels batejats, cosa que implica una invasió sacrílega en la sobirania espiritual de l'Església, per ésser el contracte nupcial inseparable del sagrament, entre els qui han rebut el sant baptisme; i ha estat desconegut en els seus efectes civils el matrimoni canònic, abrogant les disposicions del Codi civil espanyol en aquesta matèria, que, en garantir la llibertat de tots constituïa un veritable procés, puix que evitava la duplicitat de l'acte i reconeixia jurídicament la unitat de forma, i evadia d'aquesta manera, sense cap perjudici per als efectes legals, i la intervenció legítima de l'autoritat estatal, l'anomenat matrimoni civil, que per als catòlics mai no passarà de pura formalitat, de forçosa simulació, externa al mutu consentiment i al ritus sacramental, intrínsicament inseparables i generadors de la unió indissoluble.

La incautació laica dels cementiris

Els cementiris eclesiàstics, que l'Església havia construït en gran nombre amb cabals propis i que formen part integrant del seu patrimoni cultual han estat violats i s'ha anat a llur incautació laica sense esperar ni àdhuc la reglamentació del mateix Estat, per la qual havien d'establir-se les indispensables normes processals. Sovint ni s'ha guardat el més elemental respecte als objectes sagrats i als símbols religiosos, especialment a les capelles dels esmentats cementiris, la desafecció de les quals, com a llocs sagrats del culte, ve sotmesa, en tot cas, a la jurisdicció eclesiàstica.

Les extralimitacions de les autoritats subalternes

Cal afegir, encara, a tot això, les interpretacions tendencioses i els actes particulars d'autoritats subalternes pertocant a persones, coses i drets eclesiàstics, que bo i exorbitant palesament del dret i contradient-lo, àdhuc en relació a les mateixes lleis promulgades, no han pas estat objecte de sanció, ni tan sols de desaprovació. Si, encara, volguéssim fer esment dels vandàlics excessos de multituds enfollides, incendiàries de temples i convents, demolidores de santes creus i altres imatges venerables, pertorbadores d'actes de culte extern degudament autoritzats — sense que l'acció de les lleis i de les autoritats s'hagi deixat sentir, baldament fos perquè amb la impunitat no augmentés l'audàcia i el contagi de tals contrafurs sacrílegs i incivils—, apareixeria amb major i insòlita gravetat la indefensió en què ha estat deixada l'Església, àdhuc pertocant a aquelles mínimes garanties constitucionals de què gaudeix tot ciutadà i tota persona moral dintre de la mateixa República espanyola.

La inutilitat de les protestes repetides

En documents públics, quan s'acomplí la dissolució de la meritíssima Companyia de Jesús i la incautació dels seus béns, en altres formes no menys oportunes i adients, segons els casos, la Representació Pontifícia i l'Episcopat no han parat de recórrer i protestar davant els poders estatals per tal d'evitar nous excessos contra l'Església o atenuar els efects de les lleis i disposicions adverses, llavors que, desatesa la raó, revestien ja força externa legal.

La Llei de Confessions i Congregacions religioses

Novament, i en forma pública i solemne, l'Episcopat espanyol ha d'aixecar la seva veu en nom de l'Església, el govern de la qual, en íntima unió i obediència al Pontífex Romà, li és confiada, davant la Llei de Confessions i Congregacions religioses que les Corts acaben de votar.

Pretén, aquesta Llei, ésser l'estatut jurídic que definitivament estableixi el règim al qual haurà d'ajustar-se l'exercici dels drets confessionals dels ciutadans espanyols i l'activitat pública de l'Església i de les seves institucions. En aquesta Llei han posat llurs esperances els capdavanters del laïcisme agressiu, que la tenen per l'obra mestra de la nova legislació i la més eficaç arma de combat i d'opressió contra l'Església catòlica. Amb profunda tristesa i justificada oposició la miren els creients, veient-hi vexats els drets de la seva religiosa ciutadania en l'òrbita de l'ordre jurídic i de les llibertats públiques de llur pàtria. No s'estan d'improvar-la com a atemptatòria dels drets internacionals de l'home i del ciutadà i lesiva dels principis fonamentals de la veritable civilització i de la cultura política moderna, àdhuc els homes no pertanyents a la professió catòlica, dotats, però, d'esperit noble i de sa criteri jurídic, que voldrien per a la República espanyola l'imperi sobirà de tota justícia i vera llibertat, i el més alt prestigi en lacomunitat internacional dels pobles fidels a la norma jurídica.

¿Com, doncs, podrien callar els Bisbes, que veuen i senten, de més a més, en l'esmentada Llei, l'ultratge dur als drets divins de l'Església, la negació de la seva llibertat, l'opressió al seu apostolat, l'hostilitat a la seva obra civilitzadora consagrada a sostenir la més alta espiritualitat del poble espanyol?

II

Negació o limitació de la llibertat de l'Església

Es una llei desviada del Dret contemporani

La Llei de Confessions i Congregacions Religioses aprovada per les Corts sotmet l'Església a una condició legal tan notòriament injusta, que això sol hauria hagut de fer reflexionar i de deturar qualsevol legislador atent al bé públic, àdhuc si ja d'altra banda, la dita Llei no fos de tots punts recusable per la seva desviació del Dret contemporani, desafectada del mateix text constitucional, injusta i agressiva en els seus preceptes, pertorbadora en les seves conseqüències fins per al bon règim del mateix Estat.

Sotmet l'Església a una condició legal injusta

Immerescut és el tracte duríssim que a l'Església d'Espanya s'hi dóna, considerant-la no com a persona moral i jurídica reconeguda i respectada dintre la legalitat constituïda, sinó com un perill que s'intenta ofegar i desarrelar amb normes i urgències d'ordre públic.

No és pas exagerat d'afirmar que l'àmbit de les llibertats confessionals, garantides per la Constitució apareix restringit en els preceptes d'aquesta Llei, clars i terminants en tot allò que s'hi nega o retalla per a l'Església, anfibològics i amenaçadors en la major part d'allò que se li reconeix o tolera, i sovint deixats a l'arbitrarietat governativa en llur aplicació concreta amb pèrdua de les que haurien d'ésser normes jurídiques objectives, precises i resolutòries.

Restringeix les llibertats garantides per la Constitució

Per la seva mateixa Constitució, l'Estat «garanteix» o sia, no solament tolera o permet, sinó que fiança, assegura i protegeix contra qualsevol risc o necessitat, la pràctica lliure de la Religió, no pas circumscrita al culte, sinó extensiva al mateix culte, a la professió dogmàtica, al criteri ètic i a la disciplina jeràrquica que en el Catolicisme constitueix l'essència indivisible de la mateixa Religió.

Aquesta Llei, en canvi, ja no garanteix, llevat del cas dels militars, i àdhuc llavors condicionant-ho a les necessitats del servei, només concedeix a l'Estat, amb caràcter potestatiu, la facultat d'autoritzar la prestació de serveis religiosos en les seves dependències, sotmetent-la a doble condició: que ho demanin els interessats i que l'Estat, o el seu representant — val a dir un criteri extern tant a l'interessat com a l'Església a què pertany i als preceptes de la qual ha de subjectar-se—, estimin justificada l'oportunitat dels tals serveis religiosos. Això implica, en ordre a la llibertat de les consciències i als drets confessionals, una indeguda subordinació i restricció, considerades en totes les èpoques i en tots els lèxics molt enfora del significat de l'expressió «garantia de llibertat», que el legislador espanyol va emprar perquè va voler i justament en el límit mínim d'allò mateix que venia obligat a respectar.

En virtut de l'espoliació d'aquesta garantia constitucional, qualsevol autoritat inferior pot privar els asils d'infants de tota assistència religiosa, els funcionaris públics de tota activitat confessional, i els pobres malalts hospitalitzats d'un auxili espiritual que estan avesats que els sigui ofert i se'ls doni, i del qual podran desconèixer el valor els acatòlics, però que per al creient representa, si més no, la voluntat de tota la seva vida religiosa, explícitament manifestada pel fet mateix de professar i practicar la religió.

Restringeix l'exercici del culte

Un nou atac a la lliure pràctica de la Religió, garantida plenament en els països de civilització més avençada, cal veure en la restricció de l'exercici del culte en l'interior dels temples i en la subjecció de les manifestacions externes del mateix culte a la prèvia autorització governativa, a la qual, encara, un criteri hostil ha sotmès en cada cas l'administració d'auxilis religiosos als malalts i la mateixa conducció i sepeli cultuals dels cadàvers, com si no fos ja prou opressiva per a la llibertat dels fidels la imposada i burocràtica, reglamentada declaració explícita de voluntat de sepultura religiosa. Evidentment aquests preceptes de la Llei col·loquen l'Església en situació d'inferioritat en relació a les altres activitats de l'esperit, que la convivència humana obliga a respectar i de les quals les lleis emparen la manifestació externa, amb la sola restricció de les exigències de l'ordre públic, no subjectivament interpretades ni parcialment aplicades, com generalment s'esdevé tractantse de les manifestacions externes del culte catòlic.

Afany de minimitzar el Dret Canònic

Adhuc en la mateixa part correcta de la Llei, com ho és el reconeixement de la personalitat jurídica de l'Església i de la seva llibertat de règim interior, l'afany de minimització del Dret canònic — no desconegut per cap Estat, en mèrits del caràcter jurídic internacional que li és propi — porta el legislador a ni tan sols anomenar l'existència del Pontificat Suprem com a Cap jeràrquic de l'Església a Espanya, i es desborda en intromissions de tots punts indegudes i inadmissibles, que deixen sense efecte aquell reconeixement, en aparença lleialment i generosament proclamat.

Tres atacs a l'autonomia jurisdiccional de l'Església

Tals són la subordinació al coneixement previ del Govern de qualsevol canvi en les demarcacions territorials de l'Església, la condició expressa que hauran d'ésser espanyols tots els ministres, administradors i titulars de càrrecs i funcions eclesiàstics, i, més opressorament encara, «el dret que l'Estat es reserva de no reconèixer en les seves funcions» qualsevol d'aquells «quan el nomenament recaigui en persona que pugui ésser perillosa per a l'ordre o seguretat d'aquell». Triple manera de compressió de l'autonomia jurisdiccional de l'Església, sense precedents en la normalitat jurídica dels mateixos països que viuen sota un règim de separació i que jurídicament només en forma concordada pot existir — i existeix de fet però amb extremes limitacions — en algun Estat, en virtut del principi d'autolimitació de la pròpia sobirania, amb què tot poder independent renuncia els seus legítims drets, o els condiciona, per raons superiors del bé espiritual o temporal, encomanat al seu govern o custòdia.

El veto en els càrrecs

Singularment és abusiu i anormal el veritable *veto a posteriori* de l'Estat en el nomenament de tots els titulars de càrrecs i funcions eclesiàstics, ja que de fet resulta així il·lusori el lliure nomenament dels ministres de l'Església, dret propi i exclusiu d'aquesta, reconegut en principi per la mateixa Llei, i que per a aquells de si mateix implica condicions de lliure accés i de segura permanència en la corresponent funció. Per l'amplitud del text i comprensió d'aquesta disposició de la Llei, l'eficàcia del ministeri sacerdotal en tots els seus graus resta en realitat subordinada a una declaració, possible d'ésser formulada per l'Estat, quan voldrà i com voldrà, en virtut del seu propi criteri, pendent al capdavall d'informacions de simples subalterns, fàcilment tendenciosos, i fora de tota protecció legal, i sense procediment jurídic de defensa. Disposició verament excepcional que manifestament s'aparta del dret comú, aplicable a tota mena de funcionaris, i que resulta tan més odiosa perquè afecta exclusivament als titulars de càrrecs eclesiàstics, els quals, essent doblement independents de l'Estat — per la naturalesa de llur missió i pel règim de separació absoluta que, per unilateral voluntat, el Govern i les lleis espanyoles han establert en ordre a l'Església—, poden estar només sotmesos a les lleis generals que regeixin per a tots els espanyols, àdhuc en mèrits de llur condició religiosa, que constitucionalment per a ningú no pot ésser motiu d'excepció, com tampoc de privilegi.

Condicions i restriccions als Ordes religiosos

Es, encara, realment burlat i desconegut el principi admès en la Llei, del dret de l'Església a ordenar lliurement el seu règim intern i aplicar les seves pròpies normes als elements que la integren, si considerem les condicions i restriccions imposades als Ordes religiosos i a les Congregacions per a llur existència i funcionament legals. En la Declaració Col·lectiva de l'Episcopat manifestàvem que no crèiem, que no volíem creure, que l'Estat espanyol arribés a desconèixer les excel·lències dels Ordes religiosos, i els sotmetés a una llei que pogués ésser trista recordança de les legislacions despòtiques creadores de l'anomenat delicte de Congregacions. La Nostra generosa esperança ha estat defraudada.

Són sotmesos a un règim d'excepció

Com si fossin un veritable i gravíssim perill nacional, els Instituts religiosos apareixen vigilats i sotmesos a una inspecció minuciosa, gairebé policíaca, no imposada ni àdhuc a organitzacions que són una amenaça comprovada per a l'ordre i la seguretat de l'Estat; i mal podrà l'Església aplicar-los lliurement les normes i ordenacions del seu propi dret, quan per la Llei de què venim ocupant-nos la plenitud de llurs fins no els és consentida i diversos dels seus mitjans de subsistència i apostolat els són negats o restringits. Per tal de condensar el Nostre judici sobre un punt de tan greu importància, direm només que és patentíssimament injust de tractar els Instituts religiosos com si no fossin part integrant i meritíssima del cos social i jeràrquic de l'Església, benèfics per a la Nació, i dignes de no inferior condició legal, almenys, que la de tota corporació consagrada a les més altes finalitats de l'esperit humà i del bé comú. Sotmetre'ls a un règim d'excepció, que en molts aspectes ve a ésser mitjà d'extinció paulatina, sota aparences de legalitat, no solament és dany per a elles i greu aflicció per a l'Església, sinó trasbals i pèrdua per a la prosperitat del país, molt especialment en allò que pertoca l'ensenyança, l'exercici de la qual els és privada, i amb ràpida substitució, que afegirà encara efectes desoladors a tal mesura ja de si mateixa odiosa i injusta.

L'Estat s'immiscueix en la vida interna

I, més que lamentar-nos, hem de protestar que l'Estat espanyol s'hagi arrogat una autoritat que li manca, per immiscuir-se en la vida interna de les Congregacions, arribant a tant a atribuir-se llur administració, que a tant equival el sistema al qual les ha sotmeses. Els Instituts religiosos, vénen només sotmesos a l'Església, per l'autoritat i les lleis de la qual existeixen i són regides, per l'espiritual sobiranit i disciplina de la qual funcionen i realitzen el seu apostolat fecund i benèfic. Aquesta potestat sagrada, aquesta autoritat inalienable de l'Església per a regir-les amb caràcter privatiu no pot ésser mai desconeguda, i molt menys suplantada, per cap Estat just i bon ordenador dels interessos dels seus ciutadans, ja que essent l'Església una societat perfecta, jurídicament organitzada, jeràrquica i sobirana en el domini espiritual, dintre de l'òrbita del qual existeixen i es mouen els Instituts religiosos, només per alguna forma concordatària pot establir-se legalment i eficaçment llur ordenació en ordre al poder públic. Legislar sobre d'ells per via unilateral, és una intromissió abusiva en la vida d'institucions que ultrapassen els límits de la jurisdicció civil; negar-los la legalitat a què tenen dret com a persones morals i jurídiques consagrades als més alts interessos de la societat, i sotmetre'ls a odioses normes d'excepció, com ho ha fet l'Estat espanyol, constitueix una enorme injustícia i ve a situar aquesta llei en la categoria de lleis, caigudes ja en desús en altres països, que per autoritats jurídiques independents, i àdhuc de criteri polític no gens afecte a l'Església, han estat qualificades d'atemptatòries als principis essencials del dret humà i mereixedores d'infàmia.

Intervencionisme en la beneficència

Extrems insospitats ateny en aquesta Llei l'afany de compressió i d'abusiu intervencionisme en totes les activitats de l'Església amb els seus preceptes severíssims referents àdhuc al mateix exercici de la caritat i de la beneficència per part de l'Església, títol gloriós de la seva misericordiosa i evangèlica maternitat damunt dels afligits, necessitosos i abandonats, que ni els seus més cecs enfollits detractors s'atreveixen a discutir-li com a excepcional executòria de la seva benèfica influència en les societats humanes. I la llei espanyola ha gosat decantar-se a tan temerària i dura actitud de menyspreança. Per aquesta llei l'Estat posa la seva mà opriment, penal i tol volta depredadora—pel dret que proclama de prescindir dels mateixos estatuts fundacionals — damunt totes les institucions i fideïcomisos de beneficència particular que tinguin caràcter confessional o, d'alguna manera, siguin intervingudes per elements confessionals; amb l'oprobi major que per a elles representa l'excepció d'inspecció administrativa atorgada pel Decret de 9 de novembre de 1932, a les associacions, el patronat, govern, direcció o administració de les quals no correspongui, directament ni indirecta, a autoritats, corporacions, institucions o persones jurídiques religioses.

Si el Protectorat estatal de la beneficència particular no té altra missió que la de vetllar per la higiene i moral en les associacions benèfiques sostingudes amb les quotes dels seus associats o amb béns de la seva lliure disposició, ¿com seria raonable i just que a institucions i fideïcomisos que a la normalitat jurídica de llurs títols fundacionals i a la solvència de llur eficàcia social ajunten la garantia i el prestigi seculars del ministeri collectiu de la caritat exercida per l'Església, els sigui imposat un desconfiat i cautelós règim d'inspecció administrativa, exposada a intervenir i canviar llur funcionament i llurs finalitats institucionals? Per aquest camí podria arribar-se a alterar i desviar la mateixa organització caritativa i a cohibir l'esperit de suprema abnegació en què es basa l'expansió salubèrrima dels mai no prous estimats i àdhuc excepcionals Ordes religiosos de beneficència.

Severíssim haurà d'ésser el judici que aquesta part de la Llei mereixerà a tot criteri recte no avingut amb tan extremat estatisme i a tota persona un xic informada del que ha estat i és encara avui la beneficència exercida a Espanya per l'Església i les seves exemplars institucions. Possibles abusos en aquest o en qualsevol altre ordre de les legítimes activitats humanes, mai no justificaran un oprobi tal a tota una collectivitat, molt menys tractant-se d'una veritable societat organitzada, com ho és l'Església, i amb lleis pròpies reguladores d'aquesta activitat dels seus membres; en tot cas, mitjans de sobra ofereixen la mateixa legislació de l'Estat per a corregir-los en allò que li pertoqui dintre l'ordre jurídic de la vida pública. Menys, encara, per aquesta ni per cap altra raó, serà lícit de subvertir el caràcter i les finalitats d'allò que lliberrimament establiren els fundadors de tals institucions i fideïcomisos amb perfecte dret a disposar de llurs béns i donar-los la destinació benèfica que els plaïa, dintre els límits de la llei moral. El dret a fer el bé al nostre proïsme, lliurement i segons els dictats del propi esperit i voler, en vida o després de la mort, hauria d'ésser el dret menys coercible de tots, perquè només es nodreix de generositat i sacrifici i és fruit de nobles impulsos del cor. I el respecte a la santedat testamentària, com a expressió de les disposicions pòstumes dels homes, mai no hauria d'ésser infringit, si no es vol destruir tota estabilitat jurídica i estroncar les deus mateixes de la iniciativa privada en tots els ordres del bé social.

III

Vulneració de l'inviolable dret docent

Restriccions injustificades

Més serioses i greus animadversions hem d'oposar, encara, a aquesta Llei. Per ella l'Església Catòlica apareix limitada i malmenada en coses que són centres vitals dels seus drets i de les seves actuacions. Per molt lesiu que es pugui considerar tot el que hem anat remarcant fins ara, més ho és encara la part dispositiva que es refereix a la missió docent de la nostra Santa Religió.

Tres vigoroses restriccions de tots punts injustificades encerclen i restrenyen la llibertat d'actuació en ordre a les doctrines i elements religiosos.

L'Església, com a tal, només podrà fundar i dirigir establiments destinats a l'ensenyança de les seves pròpies doctrines i a la formació dels seus ministres, i li ha estat negat el dret a la formació integral de tots els seus membres, que en el projecte ministerial havia estat reconegut com a cosa lògica i concomitant de les seves característiques confessionals; i encara es veu que aquella facultat és concedida amb recel, ja que és sotmesa a una abusiva i injustificada inspecció que implica l'acusació ofensiva d'ésser l'Església un real o possible perill per a l'ordre i la seguretat de la República, suspicàcia amb què constantment és considerada per aquesta Llei en ordre a totes les seves activitats.

Negació del dret a la llibertat d'ensenyança

Negat així, en principi, a l'Església el reconeixement de la missió i dret docent, amb caràcter general per a la informació religiosa de l'educació sencera dels seus membres, es desfà, llavors, implacablement la complexa, esforçada i metòdica organització de les institucions d'ensenyança, els Ordes religiosos, part molt notable de l'actuació d'aquella en aquest ordre ministerial del règim educatiu dels seus fidels, que lliurement a Ella pertanyen per tal d'inspirar-se en el seu esperit i doctrina i per rebre'n, com més eficaçment millor, la plena formació del seu caràcter, no divisible pas en zones de religiositat i de cultura humana, que puguin subsistir en el creient sense harmònica i vital compenetració.

Amenaça contra l'ensenyament religiós

I per tal que cap reducte no restés reservat a l'Església en l'exercici d'aquest sobirà imperi educatiu dels seus fidels — si utilitzava Ella els legítims mitjans professionals del mateix estament laical competentment autoritzat per l'Estat—, se'ns amenaça amb la temuda interpretació rigorista de la Constitució, amb la qual es pretén desterrar, àdhuc de l'escola primària, tota mena d'ensenyament religiós.

D'aquesta manera el setge és complet i la tirania laïcista que pretén imposar pel rigor de les lleis àdhuc la seva pròpia concepció individualista de la Religió — contra allò que aquesta és, en si mateixa i tal com els creients la professen—, aspira encara a confinar-la a la intimitat de les consciències, al santuari de la família i al clos sagrat dels temples, per tal de poder millor constrènyer-la en les seves formes d'influència personal i collectiva, fer dificultós el proselitisme cristià, especialment en la joventut, i donar més fàcil accés a l'ateisme social, que és la fórmula imperativa del nou cesarisme espiritual de l'Estat, erigit en director de les consciències i en sobirà de la cultura pública.

Drets docents essencials de l'Església

Només amb aquesta odiosa tirania pot l'Estat posar limitacions a la funció docent de l'Església, que radica en una llei divino-positiva, i a la seva expansió cultural, exigència ineludible del seu essencial caràcter educatiu, sense el qual restarien desvirtuades la naturalesa i personalitat que li són pròpies.

Per la seva realitat de societat perfecta i absolutament suprema en l'esfera pròpia, l'Església és independent de tota potestat terrenal, tant en l'origen com en l'exercici de la seva missió educadora, així en el desplegament de les seves finalitats com en l'adopció dels mitjans necessaris i aptes per a acomplir-les.

Per l'objecte directe de la seva missió docent, o sia, la propagació de la fe i la formació dels costums, participant com és l'Església del magisteri diví, porta arrelat en ella mateixa el dret inviolable a la llibertat d'ensenyament.

Per ésser Ella el custodi, l'intèrpret i el mestre infallible de les veritats religioses, tota la formació cristiana de la joventut, en qualsevol escola pública o privada, ve sotmesa a la seva vigilància i inspecció. Aquest dret intransferible de l'Església, que és alhora indispensable deure seu, no abraça pas solament l'ensenyança religiosa, sinó que s'estén a tota altra disciplina i organització escolar en allò que fa referència a la religió i moral.

Per tenir la veritat religiosa primacia sobre tot coneixement humà, per la seva universalitat orientadora de la cultura i de la vida, i perquè les disciplines i ensenyances humanes, considerades en elles mateixes, són patrimoni de tots, individus i societats, pertany a l'Església el dret propi i independent de crear i regir establiments escolars de qualsevol grau i matèria.

Pels deures que la professió de cristià imposa als pares de família en ordre a l'educació religiosa i moral dels seus fills, deures l'exercici dels quals constitueix un element essencial de la llibertat de les consciències, així com llur direcció i salvaguarda per part de l'Església forma un dels més incontrastables drets confessionals, tenen els pares de família, i amb major raó l'Església, la facultat i el dret, davant l'Estat, d'exigir i assegurar que a les escoles, tant públiques com privades mai no es donarà cap ensenyança contrària a les conviccions i creences dels catòlics.

Tals són els drets docents essencials de l'Església, que les legislacions modernes dels països més civilitzats i l'orientació del dret internacional no solament respecten i reconeixen, sinó que en formes diverses, o de plena llibertat o mitjançant concordats, i àdhuc pel repartiment proporcional, apliquen i emparen amb gran profit per a la cultura i el bé social dels pobles.

Drets vulnerats per la Llei

L'Estat espanyol, en canvi, no solament no respecta i empara aquesta llibertat docent de l'Església, sinó que la nega i coarta, fent més vistent i injusta la seva hostilitat envers ella per l'actitud contra els Ordes i Congregacions, part importantíssima del seu magisteri organitzat en l'ordre religiós i activitat cultural.

Res no hi ha, descomptada l'obstinació sectària, que justifiqui la radical i fulminant exclusió de les funcions d'ensenyament, que contra d'ells acaba de promulgar-se. Les raons invocades per a tan violenta i injusta prohibició es giren contra els seus mateixos promtors. Mai no podran ésser esborrats de la història de la cultura i de la pedagogia els noms i els fets de fundadors i d'institucions que s'avançaren als nostres temps en la implantació de mètodes i organitzacions exemplars i de generoses empreses encaminades a la perfecció cultural i a la desmoralització de l'ensenyança. A la fecunda activitat docent dels Ordes religiosos deu Europa un dels principals fonaments de la seva actual civilització, que per ells mateixos s'ha propagat, àdhuc en els temps nostres, a països llunyans i bàrbars, i, amb glòria del nom espanyol, fins a districtes inhospitalaris de l'apartat continent australià. I la societat espanyola, la cultura popular de la qual és en gran part sostinguda per l'esforç abnegat dels Religiosos, molt aviat haurà de sentir què significa la desaparició de les institucions congregacionistes, que, en eficàcia instructiva, en vocació professional, i sobretot en integralitat educadora i desinterès expansiu, en bé del poble, no foren ni seran mai igualades per les escoles oficials, alienes al doble alè sobrenatural i humà pel qual aquelles són inspirades i mogudes! cosa més alliçonadora encara si hom considera que hagueren d'exercir l'ensenyament en condicions de competència i de notòria inferioritat de recursos econòmics comparativament a les escoles de l'Estat.

La prohibició vulnera els drets individuals

Fan, però, encara més lamentable aquesta prohibició els diversos drets que amb ella es vulneren: el de llibertat confessional, una de les activitats del qual és la docent, exercida per mitjà de les Congregacions; el de llibertat individual, ja que s'obliga al qui sent vocació religiosa a optar entre la vocació evangèlica i la vocació docent; el de llibertat professional, ja que per a l'exercici d'una funció només pot exigir-se moralitat i la competència necessària; finalment, el d'igualtat dels ciutadans i de les persones morals, tots ells, individus i collectivitats, amb dret perfecte a l'activitat docent, ja que mentre aquest dret és respectat als altres per antisocial que el seu exercici resulti, és, en canvi, negat a una de les fases principals de l'actuació catòlica. La veritable qualificació que en termes de Dret mereix aquesta actitud de l'Estat espanyol és que infereix una profunda ofensa a l'autonomia de la persona humana, per tal com en definitiva nega a uns ciutadans el dret d'ensenyar perquè han fet uns vots i han contret unes determinades obligacions dependents únicament de llur fe i de llur consciència, sense cap dany per al bé comú.

Vulnera els drets dels pares

S'equivoquen els qui en l'actual orientació de les lleis espanyoles no veuen altra cosa que la lluita aferrissada del laïcisme contra l'Església i les seves institucions. La relació entre la veritat i el fet religiós, d'una banda, i les prerrogatives i els drets de la naturalesa humana, d'altra banda, és tan íntima i estreta que quan els primers són vulnerats, també els segons se'n ressenten i cruixen. Així, negada la llibertat docent de l'Església per aquesta llei, rep un cop decisiu el dret natural dels pares de família a regir l'educació dels seus fills, que implica substancialment la lliure educació en conformitat amb llurs idees i preferències i l'elecció d'escoles i de mestres. Dura, injusta i odiosa agressió a un dels principals fonaments del dret humà.

Aquest dret natural del pare de família és anterior als drets legítims del Poder públic en l'ordre docent i cultural, i, en si mateix, independent d'aquell, per tal com té un origen comú amb la vida dels homes, els quals entren en la societat civil, no pas immediatament, sinó per intermediació de la comunitat domèstica, en què han nascut. Els fills, abans de pertànyer a l'Estat com a ciutadans, pertanyen a la família com una extensió de la personalitat paterna; i els qui per naturalesa tenen el deure directe d'alimentar-los, dirigir-los i educar-los en tots els ordres de la vida física i moral, són els qui estan emparats pel dret correlatiu i inviolable de preparar-los per a llur formació social i cívica.

Es per això que arrogar-se l'Estat un dret exclusiu o àdhuc només preferent, en aquesta matèria; pretendre l'exercici d'una missió directa i tutelar pròpia sobre els fills, que no són criatura de l'Estat, i els drets dels quals no poden deixar d'ésser immediatament representats pels seus pares; més encara, organitzar l'ensenyança i dirigir-la amb menyspreu i oposició envers els explícits drets i voluntats d'aquests últims; suposa la supressió i suplantació de la potestat paterna, estranya per origen i per naturalesa, a tota dependència de l'Estat, i engendra una subversió violenta del natural ordre de coses, que alhora repudien i condemnen el sentit comú i la legislació de les nacions respectuoses, en

llur organització civil, envers el dret natural i humà; quan tan greus trastorns es produeixen en l'ordre jurídic d'un poble, ningú no pot mostrar-se indiferent ni inactiu, com no sigui que s'hagi esvaït la consciència de la solidaritat social, amb la que és nuat i fortificat el vincle íntim del mateix consorci civil i polític. I menys, en aquest cas, poden ésser apàtics els catòlics, que a un mateix temps i en un mateix atac, veuen vulnerats els drets sagrats de llur Religió i de la seva personalitat civil com a pares de família.

El deure dels pares

Els fem, per tant, memòria de les greus paraules, amb què Lleó XIII i Pius XI els amonesten: «Els pares tenen, de la mateixa naturalesa, el dret d'educar els seus fills, però tenen també el deure de posar llur instrucció i educació en perfecta acordança amb el fi per al qual han rebut la prole per beneplàcit de Déu. Els pares, doncs, han d'emprar totes les seves forces i una perseverant energia a repellir tota mena d'injustícies en aquest ordre de coses, a fer reconèixer, d'una manera absoluta, el seu dret a educar cristianament els seus fills, segons és llur deure, i sobretot a apartar-los de les escoles on corren perill de rebre el verí de la impietat.»

Normes precises i urgents

No és difícil de precisar les obligacions serioses i urgents que en les presents circumstàncies imposen als catòlics espanyols les ensenyances pontifícies i els preceptes del Dret Canònic.

Primer. — Els pares han d'enviar els seus fills únicament a les escoles catòliques.

Segon. — Prohibida severament l'assistència a les escoles acatòliques, neutres o mixtes, o sia les que estan destinades també als no creients, només a l'Ordinari del lloc correspon de judicar si pot tolerar-se l'esmentada assistència en determinades circumstàncies i amb les degudes cauteles.

Tercer. — Quan l'Ordinari haurà estimat prudent l'anterior tolerància, per existir caua raonable d'acord amb les instruccions de la Santa Seu, els pares i tutors vénen greument obligats a observar les següents cauteles:

a) Inspeccianar per si mateixos o per persones idònies els llibres que es posen a mans dels seus fills i les doctrines que se'ls inculquen; b) Procurar que fora de l'escola siguin els seus fills o menors sòlidament instruïts en la doctrina cristiana i zelosament estimulats a la pràctica dels deures religiosos; c) Apartar-los del tracte i amistat dels companys escolars que puguin posar en perill llur fe i honestedat de costums.

Quart. — Tots els fidels s'esforçaran a prestar llur auxili moral i material per a la fundació i sosteniment d'escoles catòliques, i en particular els pares de família hauran d'exercir el seu dret a organitzar-se reivindicant la seva llibertat docent i la creació d'escoles homogènies en conformitat amb les seves creences. No han de parar fins a aconseguir que sigui una complida realitat aquest ideal i dret de l'Església: tot l'ensenyament catòlic per a la joventut catòlica en escoles catòliques.

L'actitud dels prelats en aquesta qüestió

Feta aquesta declaració de principis en aquest ordre capitalíssim del Nostre deure pastoral, i donades les normes precises a què hauran d'atemperar-se els fidels, és obvi quina serà la Nostra actitud en relació amb la política escolar. Contra l'agressió a un dels més essencials drets de l'Església, com ho és la seva funció docent, que radica en la comanda divina de la seva missió evangelitzadora, que s'enforteix en la seva materna autoritat d'engendradora sobrenatural de la vida cristiana dels seus fidels i que té per executòria fins d'eficàcia materna autoritat d'engendradora sobrenatural de la vida cristiana dels seus fidels, i que aé per executòria fins d'eficàcia humana el testimoni dels segles que reivindiquen per a Ella la transmissió de la cultura antiga i la creació del patrimoni civilitzador de les nacions d'Europa, mantindrem ferma i operant la nostra protesta imprescriptible, una disconformitat reformadora i l'esforç per a la restauració íntegra de les normes del dret docent. Amb aquesta actitud, els Bisbes, assistits per la concorde actuació dels fidels i de tots els qui sentin la noble independència de l'esperit i de la cultura, reivindicarem no sols tot allò que injustament i sectàriament és negat o arrabassat a l'Església, sinó també el dret natural dels pares de família, que fins la Constitució reconeix, a regir l'educació dels seus fills; l'alliberació de les consciències joves de falsos neutralismes, deformadors i el seu lliure accés a l'escola íntegrament humana i educadora; com també la deguda llibertat d'ensenyament, sense la qual l'elevació popular es paralitza, els nobles combats de l'esperit i les múltiples aportacions del saber es rarifiquen, les cultures s'empobreixen, i no és possible de sostreure's a la tirania moral i intel·lectual d'un tipus cesarista i uniforme de mentalitat imposada, que no respecta la dignitat de la persona humana.

L'Església expoliada dels seus béns

La llei posa mà aprehensora en el patrimoni eclesiàstic

Per secundaris que consideri l'Església els béns materials, no li poden ésser indiferents els mitjans necessaris per al lliure i digne sosteniment del culte i dels seus ministres i per a la conservació del seu legítim patrimoni, dipòsit venerable de la seva història ennoblidora dels pobles i testimoni gloriós de la seva civilitzadora influència en tots els ordres de les més altes activitats que Ella ha orientat vers la suprema expressió espiritual dels destins de l'home i vers la reverencial ofrena de les sublims creacions del geni en honor i glòria de Déu.

Plàstica i simbòlica síntesi de tot això són els Temples, de la lliure i plena possessió dels quals l'Església no pot desentendre's, perquè són les mansions sagrades de la Ciutat de Déu en la terra i formen l'heretat incomunicable a tota potestat i ús profans, i en ells radica la glòria i estabilitat de la vivent ciutadania cristiana en la lloança i servei de Déu.

D'aquí la sensació sacrílega produïda en tota ànima religiosa per la Llei present, que posa mà aprehensora i dispersadora en el patrimoni eclesiàstic amb increïble audàcia i sorprenents motivacions sofístiques amb les quals com si volgués palliar el rubor d'il·legitimitat que deu haver sentit, en fer-ho, el mateix legislador.

Injustes restriccions a la capacitat adquisitiva

Injustes i immotivades són totes les restriccions de la capacitat adquisitiva legal i de la lliure disposició dels béns propis imposades a una Església com l'espanyola, rica, ben cert, en el seu patrimoni històric i artístic, que la constitueix mare de la nostra civilització i la més fidel conservadora de les glòries nacionals, però pobre, és innegable, tractant-se dels béns destinats al manteniment normal del culte i dels seus ministres; l'atenció voluntària del qual per part dels fidels haurà d'ésser en avant tot el seu sostenidor auster, a costa més encara que de sacrificis personals, sempre acceptats amb generositat d'esperit, de limitacions funestes per a l'esplendorositat deguda al culte diví i per a l'expansió de l'apostolat.

Més injust, humiliant i abusiu és encara, que l'Estat, a la manera josefinista de no remota història, s'erigeix en àrbitre i regulador d'allò que serà considerat necessari per al normal servei religiós de l'Església espanyola, per tal d'imposar límits arbitraris a la seva propietat, per altres conceptes convertida ja en un simple precari, com si una norma econòmica, establerta i aplicada per un poder laic i incompetent, pogués dirigir el ritme social de tota una Església divina en l'ordenament del seu culte i en l'òrbita espiritual i civilitzadora de la seva activitat apostòlica.

La qual cosa s'agreuja extraordinàriament, si hom es fixa en tot el sistema de règim patrimonial que s'imposa a l'Església en forma singularíssima, a la qual no és possible de donar cap nom de figura jurídica classificable en Dret amb normal nomenclatura. Interessa que en aquest document, de significació no pas transitòria resti registrat l'esquema de les vexacions i injustícies infligides a la propietat de l'Església a Espanya que és tant com doblar les ja esmentades restriccions imposades a l'exercici del culte.

Apropiació estatal del patrimoni eclesiàstic

El reconeixement de la personalitat jurídica de les confessions en llur règim interior, teòricament declarat en la Llei, ve invalidat o arbitràriament restringit en aquest ordre per l'apropiació estatal del domini de tot l'actual patrimoni de l'Església afecte al servei del culte o dels seus ministres; per la prohibició d'alienar qualsevol cosa considerada Tresor Artístic Nacional, prohibició no imposada als particulars, inferiors a les institucions eclesiàstiques en garantia indeguda de l'Estat a de-

terminar quines coses i drets de l'actual patrimoni eclesiàstic hagin d'ésser considerats béns de propietat privada de l'Església; per la mera possibilitat en què es deixa l'Església, en ordre al seu patrimoni cultual, de rebre cedides totalment o parcialment, segons l'Estat determini, les coses destituïdes de valor econòmic, interès artístic o importància històrica; per la sola atorgació d'ús i usdefruit, per als fins cultuals, de l'actual patrimoni de l'Església, del qual se li nega el domini; per la privació absoluta a l'Església, rectora i senyora única de les coses sagrades, de disposar d'elles segons les seves lleis i l'alta inspiració del seu domini suprem sobre llur naturalesa i destinacions; per la facultat exclusiva que l'Estat, per si mateix, s'atribueix d'ésser ell qui per necessitat pública pugui disposar dels béns cultuals i de tot el patrimoni eclesiàstic per a altres fins que els derivats de llur destinació i naturalesa; per la severa limitació, en aquest cas, del dret d'intervenir amb la plena autoritat que per raó de domini i del caràcter sagrat dels dits béns, no desafectables per profanes jurisdiccions, correspon a l'Església, que només serà escoltadaen l'expedient, per posar coses sagrades a disponibilitat de l'administració civil; per la manca, en tot cas, de compensació garantida quan siguin sostrets al culte edificis o objectes adscrits a ell; per la incertesa, finalment, d'auxili estatal en la conservació del tresor artístic religiós, i la imposició de càrregues tributàries a totes les edificacions anexes als temples i altres destinades al servei dels ministres del culte, el domini dels quals s'apropia l'Estat per si mateix i sense compensació possible.

Contra tota raó històrica i jurídica

Basta aquesta simple enumeració per a poder afirmar que en aquest punt, contra totes les raons històriques i jurídiques, l'Església ha estat tractada com un departament administratiu de l'Estat, disposant arbitràriament del seu patrimoni, necessari a una societat ben organitzada i amb estabilitat jurídica, com ho és, incomparablement, la gran Comunió Catòlica.

Per la seva alta espiritualitat religiosa i civilitzadora, l'Església ha acumulat en els seus temples les més sublims manifestacions de la pietat, de la ciència i de l'art, i tan gran cura ha posat a guardar-los, que els fruits egregis i immortals de totes les arts han pogut ésser conservats pel Catolicisme en quantitat i qualitat no comparables a anàlogues manifestacions de l'esperit humà en els altres ordres de la seva activitat, per tal com és un fet històric, que ni aquestes s'han produït tan intensament, ni han estat promogudes amb tant de zel, ni l'esperit social ha respost a elles amb tanta d'eficàcia.

Com l'Estat conserva els monuments

En canvi, els monuments eclesiàstics, catedrals espaioses o temples humils, monestirs famosos o modestos convents, que per les vicissituds dels temps han passat a mans d'un poder no eclesiàstic, han estat envilits o han caigut en completa ruïna. Les mateixes biblioteques de l'Estat espanyol, malgrat la nota d'incultura que sempre s'ha pretès llançar sobre l'Església catòlica, són formades emb els fons dels convents, els quals, si més no, tingueren la virtut de reunir i conservar tostemps accessible a la cultura pública allò que ara l'Estat considera com a motiu d'orgull, i no sabé o no volgué atresorar.

Com l'Església conserva els monuments

¿La futura tutela de l'imposant patrimoni artístic, històric i arqueològic que la secular influència civilitzadora de l'Església en el poble espanyol ha creat i tramès a la nostra generació, per a glòria i honor d'ella a la faç de totes les nacions, fa necessari, convenient i just de llevar-li la legítima i plena propietat? El seu Dret exemplar, inspirat per consciència religiosa i per tradició de cultura, palesat en les normes actuals de la Santa Seu en aquesta matèria, que, àdhuc tècnicament, poden sostenir la comparació amb les de qualsevol Estat modern, basta per a fer innecessàries les formes de salvaguarda civil que aquesta Llei imposa. I en tot cas a ningú no s'amaga que la coincidència d'un mateix interès civilitzador entre l'Església i l'Estat permetia, exigia decorosament, el diàleg i la concòrdia per tal d'assolir un fi nobilíssim, que ho seria també en els seus mitjans, si no lesionava els drets ni ofenia els mèrits de l'única societat universal, com és l'Església, que, malgrat les vicissituds i les errades dels temps i dels homes, pot reivindicar davant la història i el món contemporani la seva grandesa i superioritat per damunt dels Estats en la creació i conservació de l'art monumental de què tots es glorien.

Si l'Església, amb les seves lleis i el capteniment de les seves institucions no hagués obtingut resultats millors que l'Estat amb el seu tresor cultural propi o arrabassat a la mateixa Església, poca cosa li restaria per conservar o defensar. Si el sistema d'espoliació establert per aquesta llei, exorbitant i contradient la mateixa Constitució fos el millor o l'únic mitjà de salvaguardar el patrimoni històric, artístic i arqueològic no apareixeria com a executòria exclusiva, certament no pas envejable, de governs i parlaments hostils i perseguidors.

Més; l'Església edificà i adquirí per títols legítims i propis les seves catedrals, els seus temples i monestirs, i tot allò que en ells i per a ells hi ha contingut i a llur servei i esplendor està destinat. Pels mateixos títols organitzà i conservà els seus arxius, museus i biblioteques, i els compenetrà amb el país on exercia el seu ministeri. I ara se la priva d'aquesta propietat, declarant-la pública i nacional, i condicionant el seu domini i àdhuc el seu ús eclesiàstic, en forma que no respecta degudament el seu sagrat caràcter.

¿Per què s'ha volgut oblidar que tota la tradició històrica i jurídica d'Espanya reprova aquesta apropiació i ratifica admirablement l'esperit i els preceptes del Dret eclesiàstic, que no essent, com no és, singular teoria de l'Església, sinó part no negligible del mateix Dret humà objectiu, romandrà dreçat davant la consciència jurídica del món culte per condemnar el fals i injust sistema jurídic d'aquesta Llei i reclamar la seva derogació?

El criteri legal de tots els segles

Els temples, les coses consagrades al servei del culte, determinen un domini *sui generis*, revesteixen un especial caràcter que els afecta a un destí imprescriptible i sagrat, en virtut del qual resten fora de l'usual comerç dels homes i són afavorits pel legislador amb especials franquícies, puix que tot allò que està destinat a satisfer una necessitat de l'esperit o una exigència social no té base contributiva ni és fonament d'impostos, perquè no dóna producte lucratiu i és d'ordre superior la utilitat que representa.

El ple reconeixement de la capacitat jurídica de l'Església i la fermesa dels seus drets sobre el domini total del seu patrimoni legítim no ha estat mai desmentit en les lleis antigues espanyoles. Llurs fórmules, veritable cos jurídic tradicional que deposa en dret i raó a favor de l'Església, com argument històric, social i espiritual dels orígens i desplegament del patrimoni eclesiàstic espanyol estableixen que *todas cosas que son o fueren dadas a las iglesias por los reyes o por otros fieles cristianos, de cosas que deban ser dadas derechamente, sean siempre guardadas y firmadas en juro de la Iglesia y en su poder.* Exquisida manera arcaica de proclamar la perpetuïtat de les donacions fetes a l'Església que s'ajunta irrevocablement a la inviolabilitat de llur sagrada destinació, afirmada per aquesta clara Llei de Partida: *Lo que es dado para servir a Dios no debe ser tornado a otro servicio.* I tot això pel motiu religiós que els béns eclesiàstics no s'han de malbaratar a fi que *la Iglesia no sea empobrecida y por ende se amengüe el servicio de Dios, que se ha de cumplir con ellos.*

Falsos motius allegats en la Llei

Davant d'aquest criteri legal i sentiment social de tots els segles, que significa el caràcter de desapoderament complet, de renúncia perpètua de tota donació religiosa a favor del servei diví i del patrimoni de la propietat de l'Església, ¿què poden valer les artificioses teoritzacions allegades per justificar aquesta llei, com és ara «la necessitat de liquidar un passat històric durant el qual l'Església catòlica ha estat vivint dintre l'òrbita de l'Estat i sota la protecció del poder públic», la peregrina subtilesa que la confessionalitat tradicional de l'Estat espanyol donava al culte catòlic el caràcter d'un servei públic situat dintre els límits estrictes del dret administratiu, o l'arbitrària suggestió que els béns de l'Església foren donats directament a la Nació i lliurats a l'Església només a títol d'administradora o usufructuària? Assentir a aquestes vanes asseveracions valdria tant com sostenir que la història d'Espanya i el criteri jurídic de la seva legislació es desplegaren i plasmaren amb el caràcter i mida justos perquè servissin de justificatiu, en plena revolució anticlerical, a la present espoliació del patrimoni eclesiàstic, que això és, al capdavall, aquesta nacionalització dels seus béns, injustificada pel text constitucional on es precisen les possibles limitacions legals de la propietat, o més ben dit una veritable confiscació d'un domini patrimonial, prohibida en tot cas per la Constitució mateixa.

V

El menyspreu a la Sobirania del Pontífex

De laïcisme agressiu a persecució

La forma raonada i àmplia amb què hem preferit presentar el Nostre judici respecte a la Llei present, més que no pas oposar-li la crua i severa protesta que es mereixia, situa plenament el criteri i l'actitud de l'Episcopat espanyol.

Per greus i reveladors que fossin els precedents constitucionals i els actes del Govern que han portat a l'elaboració d'aquesta llei, no havia d'esperar l'Església l'esdevenidor que se li presenta. Si l'esperit de la Llei fonamental de la República ha estat justament qualificat de laïcisme agressiu, aquest pretès Estatut legal de l'Església ha d'ésser considerat obertament persecutori, puix que inspirat més en el vell cesarisme, agreujat i tot, que no pas en el criteri de llibertat i justícia que informa el dret comú, tal com de la Constitució es deriva, arriba a constituir una veritable Llei d'excepció — per això sol ja recusable — opriment, ofensiva i injusta.

Contra les normes jurídiques internacionals

Essent, com és, evident que la població catòlica constitueix a Espanya majoria, indubtablement la veritable i imposant majoria religiosa, tot allò que no sigui tractar-la en relació amb l'Estat laic, almenys com una minoria confessional amb tots els drets inherents al seu caràcter de persona moral perfecta, subsistent per si mateixa, i no pas criatura de l'Estat — això és, reconeixent-li tots els aspectes de l'autonomia cultural, jurisdiccional, docent i patrimonial, dimanats de la seva plena personalitat del dret públic—, és posar-se extramurs de la consciència jurídica del món civilitzat, i, en el cas nostre, contràriant i tot el propi precepte constitucional que declara dret positiu espanyol les normes internacionals del dret públic.

Aquestes normes universals, o bé constitueixen la font primària d'interpretació de les lleis de l'Estat, o forçosament hauran d'ésser considerades meres afirmacions verbals desproveïdes de tota realitat. El dret públic modern en la seva qualitat doble d'inspirador del dret peculiar de cada Estat, de regulador de la consciència internacional — en aquest concepte, veritable *ius gentium*—, presenta el mèrit transcendental d'haver proclamat el dret objectiu de les persones morals anteriors i en si mateixes independents de l'Estat, però coexistents amb ell, l'existència i caràcter de les quals han d'ésser reconeguts tal com són per realitat indestructible, per tal com aquelles persones morals, com passa amb la persona física, apareixen subsistents per si mateixes i amb característiques determinades i pròpies i amb relacions jurídiques ben definides, a les quals és precís adequar, reconeixent-les, el dret positiu. No fer-ho així, més encara, fer el contrari, com és el cas d'aquesta Llei en ordre a l'Església Catòlica—la llibertat de la qual és, oi més, divina pel seu origen i per ésser Ella obra perfecta de sobrenatural universalitat humana—, constitueix el punt màxim d'antijuridicitat de la Llei, i en llurs autors significa anar contra Dret i contra Déu.

En comptes d'aquest complet i natural reconeixement, que hauria estat incorporació nobilíssima d'Espanya a la ciutat ecumènica del dret modern, aquesta Llei ha preferit cohibir la llibertat de l'Església, per tal de fer-la jurídica, segons expressió del Preàmbul; sotmetent sense contemplacions la persona de l'Església a la sobirania i beneplàcit de l'Estat, no oïda abans la part interessada, els drets de la qual són immanents i existents de si mateixos, no pas obra i concessió de la sobirania civil, per ésser també l'activitat religiosa una part fonamental del dret humà, que certament ha estat desconeguda per algunes legislacions, però sempre antijurídicament com en la Llei que ens ocupa.

El menyspreu envers el Papa

No podem tampoc els Bisbes deixar d'assenyalar un altre aspecte gravíssim d'aquesta Llei, i és la desconsideració i menyspreu que d'ella resulten per al cap natiu de l'Església Catòlica. Fóra injust presumir que els poders de l'Estat espanyol ignorin o vulguin ignorar que el Catolicisme, existent en tots els països i coexistent amb tots els Estats, té un Jerarca Suprem, que no pertany a cap nació, perquè és Pontífex en totes, això és, el Pontífex Romà i que per això és un sobirà interior en totes, segons frase d'eminent home d'Estat ben conegut, primerament pel seu laïcisme i després per la seva acció reconciliadora envers l'Església. Greu, gravíssim és que, no ignorant-ho, no s'esmenti ni una sola vegada en aquesta Llei el nom del Sobirà Pontífex de l'Església Catòlica, deixant així aquesta, com a comunitat existent a Espanya, en un estat d'ambigüitat i confusió que no es pot considerar satisfactori, des del moment que l'organització de l'Església Catòlica no permet cap acord sense almenys l'assentiment del Sobirà Pontífex.

En el fur de la consciència no es pot acceptar aquesta Llei

I aquesta gravetat s'accentua encara més i representa un perill manifest per a l'Església Catòlica, tenint en compte el precedent assentat pel mateix Govern de la República, val a dir, la interpretació donada a l'art. 26 de la Constitució, en dissoldre la Companyia de Jesús justament pel seu vot d'obediència al Pontífex Romà, que, en substància, practiquen tots els catòlics del món, ja que en llur unió al Sobirà Pontífex és on es basa el seu caràcter jurídic de catòlics. Es, per tant, conseqüència ineludible en dret, si aquest ha d'ésser traducció dels principis de justícia, que els Bisbes i els fidels catòlics no poden, com a tals, acceptar en el fur de llur consciència una Llei ordenadora de la vida legal de l'Església, en la gènesi i articulat de la qual es prescindeix del Pontífex Romà, afectant ignorar-ne l'existència i Autoritat Suprema. Per aquest motiu la menció, i encara estretament condicionada i confusa, que es respectarà l'organització interna de les Confessions, no implica per als catòlics residents a Espanya una garantia seriosa ni eficaç.

VI

L'actitud de l'Episcopat espanyol

Aquesta Llei mai no podrà ésser allegada contra els drets de l'Església

Per totes les coses exposades l'Episcopat espanyol proclama la profunda pena seva per la presentació, votació i promulgació d'aquesta Llei, declarant que mai no podrà ésser allegada contra els drets imprescriptibles de l'Església; deplora que no se li hagi deixat almenys la plena llibertat i l'ús del dret comú de què gaudeixen tots els ciutadans i societats honestes; reprova, condemna i rebutja totes les ingerències i restriccions amb què aquesta Llei d'agressiva excepció posa l'Església; i exhorta els fidels que posin llur més gran afany a eliminar de les Lleis tot allò que està en desacord amb aquells, tot allò que minva llur llibertat d'acció i obstrucciona la lliure professió del catolicisme, i que s'esforcin constantment per obtenir-ho mitjançant l'exercici de tots els drets ciutadans i per tota via justa i honesta, procurant alhora, mentre la Llei estigui en vigor, que els seus efectes perjudiquin els sagrats interessos de l'Església i de les ànimes, el menys possible.

Tal és l'actitud de l'Episcopat en front de la Llei de Confessions i Congregacions Religioses. Ens la imposa el deure de la Nostra missió pastoral, inseparable de tot el que constitueix el patrimoni sagrat de l'Església, la promoció i custòdia del qual ens han estat encomanades. Ens fortifica en ella, com a *defensores civitatis*, el mateix zel que hem de tenir pels interessos de la societat, el progrés i espiritualitat de la qual, àdhuc en els seus avenços humans, sabem que estan tan íntimament solidaritzats amb la lliure i fecunda expansió de la veritat i de la vida catòliques. Units ambdós sentiments en el Nostre esperit, amb harmonia vivent de la Nostra espiritual ciutadania romana i de la Nostra temporal civilitat pàtria, experimentem el gran consol d'haver realitzat amb aquesta Nostra actitud un acte saludable en defensa dels drets inviolables de l'Església i en benefici de l'anhelada pau i prosperitat de la Nació, que no podran existir sense la restauració plena del Dret que aquesta Llei conculca.

El pitjor mal per a un poble

El més gran mal per a un poble és rebutjar de la seva vida pública Jesucrist i la seva Església. La millor cosa desitjable per al bé comú és promoure el moviment concordant de les dues societats establertes per Déu en el món per conduir els ho-

mes a llur perfeccionament espiritual i terrental; com més el govern temporal sabrà coordinar la seva acció amb la del govern espiritual, com més l'afavorirà i sostindrà, tant més treballarà per la conservació de l'Estat.

El poder eclesiàstic i el poder civil

«Déu—diu admirablement Lleó XIII—ha dividit el govern del llinatge humà entre dos poders: el poder eclesiàstic i el poder civil. El primer ha estat posat al cap de les coses divines; el segon, de les coses humanes. Ambdós són suprems, cada u en el seu ordre respectiu; ambdós tenen determinats els límits en què són inclosos, límits ben definits per llur naturalesa i fi propis, que marquen com una esfera, dintre la qual es desplega amb dret propi l'acció de cadascun. Però, com que l'un i l'altre exerceixen la seva sobirania sobre una mateixa cosa, si bé en aspectes diversos, caigui sota la competència i el discerniment d'ambdós, Déu providentíssim, per qui ambdues potestats han estat constituïdes, ha hagut de coordinar els camins llurs propis rectament i ordenadament. Les potestats que existeixen, per Déu són ordenades. Per això ha de regnar entre ambdues potestats un ordre harmònic, que no impròpiament ha estat comparat al que vigeix entre ànima i cos. Quin sigui aquest ordre i el seu àmbit només pot collegir-se atenent a la naturalesa d'ambdues i a l'excellència i noblesa dels seus fins; essent l'una directament i principalment ordenada a procurar els béns de les coses temporals, l'altra a proporcionar els béns celestials i eterns. Tot allò, doncs, que hi hagi d'alguna manera sagrat en les coses humanes, tot allò que es refereixi a la salut de les ànimes i al culte de Déu, o per la seva naturalesa o per raó del seu fi, tot això està sotmès a la potestat i judici de l'Església; la resta, que abraça les coses civils i polítiques, justament depèn de l'autoritat civil, ja que Jesucrist ordenà de donar al Cèsar allò que és del Cèsar i a Déu allò que és de Déu.»

L'harmonia dels dos Poders

El sobirà imperi d'aquestes veritats que la raó i l'experiència ensems abonen i justifiquen, ens ha guiat en la Nostra actitud, ordenada en últim terme a refer en el que estigui de Nostra part, aquest benèfic consorci i harmonia de dos poders que mai no haurien d'haver deixat de dialogar i de concertar-se per obtenir el major bé espiritual i temporal de la nostra pàtria. Però alt, ben alt, hem de proclamar els Bisbes que tota mena d'esforç, tota mena de generositat, àdhuc tota mena de dolor pacientíssimament sofert, hem posat els Bisbes de la Nostra part per secundar els anhels de la Santa Seu en pro de la pau religiosa i la concòrdia civil en la nova situació política creada a Espanya per la instauració del règim que presideix els seus destins. En dóna fe pública i notòria l'anterior Declaració Collectiva de l'Episcopat, la doctrina, criteris i normes pràctiques de la qual mantenim en tota la seva integritat i tot el seu vigor, tant en allò que es refereix als poders públics, com així mateix perquè en consciència obliga tots els catòlics: en són encara, testimoni indesmentible les actuacions autoritzades de l'Església i dels seus fidels, l'elevació d'esperit i rectitud de conducta dels quals vindicàvem al principi d'aquest Document.

La Llei ultrapassa el règim de separació

Que no es culpi, doncs, l'Església de la situació anòmala a què s'ha arribat, en mèrits d'una Llei que ultrapassa els límits mateixos d'un règim de separació, dél qual no és exclòs el concert necessari entre l'Església i l'Estat, en allò que sigui de fur mixt, i que és illògic i àdhuc contradictori amb si mateix si no es fonamenta en la mútua i plena llibertat d'ambdues societats, distintes entre elles, de fet ara separades, però obligades sempre, si més no, a considerar-se amb el degut respecte exigit fins per propi decòrum i dignitat. Ni es vulgui imputar al caràcter o a l'actuació de la potestat eclesiàstica les dificultats que per les conseqüències pertorbadores d'aquesta llei resten plantejades entre el poder civil, les quals si d'una banda hauran d'ésser dolorosíssimes i funestes per al normal desplegament de la vida de l'Església, molt més al capdavall seran funestes per a la veritable pau i prosperitat de la Nació.

La vertadera pau i concòrdia

Perquè ho hem de dit clarament — fent Nostres aquestes paraules del Projecte de Constitució Dogmàtica sobre l'Església presentat al Concili Vaticà—: «La veritable pau i concòrdia entre una i altra potestat, que l'Església tant desitja i demana incessantment a Déu amb devota i humil pregària, no seran mai possibles, si és oprimida la llibertat de l'Esposa de Jesucrist, si són violats els seus drets i la seva inefable dignitat, que l'Església no solament pot, sinó que ha d'exercir i mantenir intactes, perquè formen cos amb els deures que li ha imposat el seu Fundador diví en bé de les ànimes.»

L'Església ha de reivindicar els seus drets

Formen, verament, un tot perfecte i indissoluble els drets i els deures de l'Església; i les seves actituds rsponen sempre a aquest esperit sagrat que li ha estat infós divinament. Per la salvació de les ànimes, per la difusió de la veritat, i per la prosperitat dels pobles, la seva sobrenatural maternitat es mostra generosa i efusiva amb entranyes de divina misericòrdia. Per la defensa religiosa de les consciències, per la salvaguarda dels drets suprems de la veritat i del bé, pel lliure exercici de la sobirania de la potestat espiritual, les seves vindicacions serenes i pacients revelen el tremp de la seva invencible independència, on alena no l'ambició terrenal del poder, sinó aquell mateix anhel de fecunditat sobrenatural amb què es dóna tota per a tots per tal d'obtenir la salvació de les ànimes.

Quan l'Església afirma el caràcter absolut i preeminent de la Llei de Déu, quan denuncia els escàndols, quan reivindica, perseguida o emmordassada, els suprems i imprescriptibles drets de les ànimes, i per elles sofreix generosa o cedeix magnànima, quan amonesta o amenaça, quan posa en la seva continença la severitat robusta o nodreix en les ànimes l'ardiment heroic, compleix sempre deures inseparables dels seus drets i demostra, igual en els posats de suavitat que en els gestos d'energia, que la seva més alta aspiració és conquerir individus i societats per a l'imperi de la veritat i el triomf del bé. Tota la seva història és illustració eloqüentíssima que les reivindicacions d'espiritual sobirania obeeixen només a les exigències saludables del seu deure d'universal maternitat per a la formació del Cos místic i vivent del Salvador, per a l'elevació del món sobrenaturalitzat, que és Jesucrist mateix—dilatat i continuat a través de totes les generacions i de tots els segles.

Trencada la concòrdia, segueix la tirania estatal

Si l'Estat, en l'exercici de les seves funcions no oblidés mai aquestes veritats, si pensés sempre en la transcendència moral dels seus actes, i s'inspirés en un esperit generós de paternitat social, en comptes de moure's per ambicions de prepotència terrena, vacillaria molt abans de traspassar les fronteres de l'ordre espiritual, cercaria la concordança necessària en tot allò que a ambdues societats interessa, a cada una en la seva respectiva esfera, i veuria llavors que l'harmonia i la concòrdia vigoritzen i donen prestança, estabilitat i eficàcia al mateix dret públic. Quan es perd, però, la noció fonamental per a la pau i prosperitat dels pobles, que en la història i en el dret introduí el Cristianisme, o sia la distinció i concòrdia de les dues potestats, reapareixen les exorbitants tiranies de l'antiguitat pagana o del món incivil. L'existència i lliure expansió d'una potestat espiritual, enfrenant per això sol els excessos de l'Estat, és la màxima garantia de la llibertat individual, de la veritable llibertat de les consciències, sense la qual tota llibertat i respecte humans desapareixen. Amb la seva elevada i completa doctrina de la distinció i harmonia dels dos poders que han de regir les societats humanes, l'Església ha fet més que cap altra potestat o sistema per l'expansió d'aqueixes idees de progrés, de llibertat i de justícia, de què s'envaneixen com si en fossin únics progenitors tants Estats civilitzats d'ara.

Les sancions canòniques per als perseguidors

La present condició de coses no fa, però, perdre als Pastors de l'Església llur caritat evangèlica, tan viva i tan sentida com la seva energia apostòlica. Gran és el dolor de les Nostres ànimes en veure trencat per l'Estat espanyol el respecte, quinze voltes secular, a l'Església, a la seva activitat i a les seves institucions, violats els seus drets, cohibida la seva llibertat. Però sabem bé la veritat d'aquella sentència d'un dels Sants Pares: *Ubi Eclesia, ibi Spiritus Dei*; i amb la segura i sereníssima esperança estem que l'Esperit de Déu l'aixecarà de l'opressió, perquè torni a l'esplendor de la seva llibertat i al recobrament de tots els seus drets per al benestar de les ànimes i la salut del nostre poble. Dur és el deure que al benigne cor nostre de Pastors imposa el ministeri que exercim, havent de recordar les sancions canòniques assenyalades en els cànons 2334,

2346, 2209 i 2231 del Codi, que l'Església infligeix a tots els que conscientment han atemptat contra la seva llibertat divina i els seus drets sacratíssims; però no dubtem que les fervoroses oracions de tots els fidels hauran de moure Crist Jesús, Cap de l'Església, que també per aquells morí, a fi que per gràcia d'ell, intercedint-hi la gloriosa Verge Maria, de la qual Espanya ha estat sempre tan devota, tornin a bon camí, i ajudin amb el seu exemple i reparació, al triomf pròxim de l'Església.

L'actitud dels catòlics en aquest moment

Violenta i dolorosíssima és la prova a què es troba sotmesa l'Església a Espanya per la gravíssima i injusta situació a què la sotmet la tirania del sectarisme imperant. Però l'assistència indefectible de Déu, que de majors i més durs combats i persecucions l'ha alliberada en altres països, no la deixarà humiliada i abandonada, ans li infondrà aquella pacientíssima i operant eficàcia amb què el dolor santifica i renova l'esperit dels bons amb major puixança d'un apostolat més pur i abnegat.

Paraules recents del Papa als Bisbes

I vosaltres, V. G. i c. F. N., els sacerdots i fidels tots de la Nostra pàtria, disposeu-vos a realitzar amb el major zel i la necessària prudència l'obra àrdua que per a la restauració cristiana Déu i l'Església esperen de vosaltres. Durant el llarg procés i tramitació d'aquesta Llei, digne ha estat el vostre capteniment, fent arribar als poders públics el pensar i sentir catòlics, i cooperant als tan meritoris esforços que en defensa dels drets atacats s'han fet a la premsa i al Parlament, i que han estat tant més exemplars quan millor responien als ensenyaments pontificis i a les directives de l'Episcopat. Encoratjadors són també els primers símptomes del renaixement espiritual i civil que entre els bons ha produït la definitiva votació de la Llei. I un auguri feliç de com ha d'ésser aquest renaixement vigorós, el tenim en les amoroses paraules amb què Sa Santedat el Papa s'ha dirigit a tots nosaltres en una audiència recent als pelegrins espanyols, que vénen oportunes per a cloure augustament aquesta Nostra pastoral exhortació: «Enviem — diu el Papa — una molt especial benedicció a l'Episcopat d'Espanya, que el Nostre estimat Germà, el Bisbe de Càdiz, s'encarregarà de transmetre'ls per tal que aquesta Nostra benedicció els serveixi de consol i els conforti en aquests moments de prova i els obtingut del Senyor la fortalesa necessària i els doni llum per a poder defensar els interessos de les ànimes i perquè, per conducte dels Prelats, arribi a tots els fidels, a fi que aquests, amb la deguda obediència a les disposicions de llurs Pastors, vagin treballant en la necessària regeneració fins a arribar a la pacificació i reparació de les grans ofenses que s'han fet al Redemptor del món.»

Invitació a l'activitat

No us descoratgeu, doncs, Venerables Germans i estimats fills nostres, ni caigueu en la temptació de la ira per a una vindicta que correspon només a Déu, o en la desesperança inactiva que cerca el remei dels mals de l'Església per camins massa humans. No oblideu les paraules profètiques i encoratjadores de l'Apòstol: *Omne quod natum est ex Deo vincit mundum; et haec est victoria quae vincit mundum fides vestra.*

Per damunt les coses temporals hi ha les espirituals; tot allò que ve de Déu triomfa sempre del món, i la cosa que obté la victòria sobre el món és la nostra fe.

Esperit de fe i d'unió

Manteniu-vos units estretament amb l'Església en aquestes hores seves doloroses i obscures i sempre tant més confiats com major sigui la prova; conserveu viva més que mai la concòrdia entre vosaltres, la fidelitat i obediència als vostres Bisbes, al Pontífex Suprem i per ells a Jesucrist, amabilíssim Salvador nostre, que tornarà gloriosa la seva esposa divina, l'Església, Santa Mare nostra.

Invitació a cooperar en l'Acció Catòlica

Més que mai sigui ardent el vostre zel per totes les obres de misericòrdia corporal i espiritual; i acudiu delerosos a cooperar a l'apostolat jeràrquic de l'Església, que això és l'Acció Catòlica. I per la Religió i per la Pàtria, no cediu fins a obtenir, en la realitat dels fets i en la renovació de les lleis, aquella vigorosa i sobirana independència de l'Església, sense la qual no tornarà la pau dels esperits en la nostra societat, ni seran restablerts en el dret públic els eterns i immutables principis de la justícia que fa dignes i venturosos els pobles. Però, sobretot, treballeu, vigileu i pregueu incessantment, posant en els vostres cors i en els vostres llavis l'alè esperançador d'energia santa i d'eficàcia intercessora amb què la Sagrada Litúrgia ens fa demanar en aquest temps pasqual aquesta gràcia tan concordant amb l'actual situació del país nostre:

«Us demanem, Senyor, que accepteu aplacat les pregàries de l'Església vostra, per tal que, esvaïdes totes les errors i adversitats, amb segura llibertat us serveixi.»

Per nostre Senyor Jesucrist, suprem Bisbe i Pastor de les ànimes, per qui, en qui i amb qui a tots efusivament beneïm.

Donat la festa de l'Ascensió del Senyor, 25 de maig de 1933.

En nom i representació de les respectives Províncies eclesiàstiques:

F. Card. Vidal i Barraquer, Arquebisbe de Tarragona. — *E. Card. Ilundain i Esteban*, Arquebisbe de Sevilla. — *Ramon*, Patriarca de les Indies. — *Remigi*, Arquebisbe de Valladolid. — *Prudenci*, Arquebisbe de València. — *Rigobert*, Arquebisbe de Saragossa. — *Zacarias*, Arquebisbe de Santiago. — *Manuel*, Arquebisbe de Burgos. — *Manuel*, Bisbe de Jaén. — *Eustaqui*, Bisbe de Sigüenza.

TEXT DE LA LLEI DE CONFESSIONS I CONGREGACIONS APROVADA PER LES CONSTITUENTS

Título preliminar

Artículo primero. La presente ley de Confesiones y Congregaciones religiosas, dictada en ejecución de los artículos 26 y 27 de la Constitución de la República española, será el régimen de esta materia en todo el territorio español y a ella se ajustará estrictamente toda regulación ulterior de la misma, por decreto o reglamento.

Título primero

De la libertad de conciencia y de cultos

Artículo segundo. De acuerdo con la Constitución, la libertad de conciencia y la práctica y la abstención de actividades religiosas, quedan garantizadas en España.

Ningún privilegio ni restricción de los derechos podrá fundarse en la condición ni en las creencias religosas, salvo lo dspuesto en los artículos 70 y 87 de la Constitución.

Artículo tercero. El Estado no tiene religión oficial. Todas las Confesiones podràn ejercer libremente el culto dentro de sus templos. Para ejercer fuera de los mismos se requerirá autorización especial gubernativa en cada caso.

Las reuniones y manifestaciones religiosas no podrán tener carácter político, cualquiera que sea el lugar en que se celebren.

Los letreros, señales, anuncios o emblemas de los edificios destinados al culto estarán sometidos a las normas generales de policía.

Artículo cuarto. El Estado concederá a los individuos pertenecientes a los institutos armados, siempre que ello no perjudique al servicio, a juicio del Gobierno, los permisos necesarios para cumplir sus deberes religiosos.

También podrá autorizar en sus diversas dependencias, a petición de los interesados y cuando la ocasión lo justifique, la prestación de servicios religiosos.

Título segundo

De la consideración jurídica de las Confesiones religiosas

Artículo 5.° Todas las Confesiones religiosas tendrán los derechos y obligaciones que se establecen en este título.

Artículo 6.° El Estado reconoce a todos los miembros y entidades que jerárquicamente integran las Confesiones religiosas, personalidad y competencia propia en su régimen interno, de acuerdo con la presente ley.

Artículo 7.° Las Confesiones religiosas nombrarán libremente a todos los ministros, administradores y titulares de cargos y funciones eclesiásticas, que habrán de ser españoles.

No obstante lo dispuesto en el párrafo anterior, el Estado se reserva el derecho de no reconocer en su función a los nombramientos en virtud de lo dispuesto anteriormente, cuando el nombramiento recaiga en persona que pueda ser peligrosa para el orden o la seguridad del Estado.

Artículo 8.° Las Confesiones religiosas ordenarán libremente su régimen interior y aplicarán sus normas propias a los elementos que las integran, sin otra trascendencia jurídica que la compatible con las leyes y sin perjuicio de la soberanía del Estado.

Artículo 9.° Toda alteración de las demarcaciones territoriales de la Iglesia católica habrá de ponerse en conocimiento del Gobierno antes de su efectividad.

Las demás Confesiones estarán obligadas a comunicar al Gobierno las demarcaciones quetraten de establecer o hayan establecido en España, así como las alteraciones de las mismas, con sujeción a lo preceptuado en el párrafo anterior.

Artículo 10.° El Estado, las regiones, las provincias y los municipios no podrán mantener, favorecer ni auxiliar económicamente a las Iglesias, asociaciones e instituciones religiosas, de acuerdo con lo dispuesto en el artículo 26 de la Constitución.

Título tercero

Del régimen de bienes de las Confesiones religiosas

Artículo 11. Pertenecen a la propiedad pública nacional los templos de toda clase y sus edificios anexos, los palacios episcopales y casas rectorales con sus huertas anexas o no. seminarios, monasterios y demás edificaciones destinadas al servicio del culto catòlico o de sus ministros. La misma condición tendrán los muebles, ornamentos, imágenes, cuadros, vasos, joyas, telas y demás objetos de esta clase instalados en aquéllos y destinados expresa y permanentemente al culto católico, a su esplendor o a las necesidades relacionadas directamente con él.

Las casas y los derechos relativos a ellas referidas en el párrafo anterior, quedan bajo la salvaguardia del Estado como personificación jurídica de la nación a que pertenecen y sometidas a las reglas de los artículos siguientes.

Artículo 12. Las cosas y derechos a que se refiere el artículo anterior seguiràn destinados al mismo fin religioso del culto católico, a cuyo efecto continuarán en poder de la Iglesia Católica para su conservación, administración, y utilización, según su naturaleza y destino. La Iglesia no podrá disponer de ellos y se limitará a emplearlos para el fin a que están adscritos.

Sólo el Estado, por motivos justificados de necesidad pública y mediante una ley especial podrá disponer de aquellos bienes para otro fin que el señalado en el pàrrafo anterior.

Los edificios anexos a los templos, palacios episcopales y casas rectorales, con sus huertas anexas o no; seminarios y demàs edificaciones destinadas al servicio de los ministros del culto católico, estaràn sometidos a las tributaciones inherentes al uso de los mismos.

Artículo 13. Las cosas a que se refieren los artículos anteriores serán, mientras no se dicte la ley especial prevista, inalienables e imprescriptibles, sin que pueda crearse sobre ellas màs derechos que los compatibles con su destino y condición.

Artículo 14. Antes de dictarse la ley especial a que hace referencia el artículo 12, deberá formarse expediente, en el que se oirá a los representantes de la Iglesia Católica sobre la procedencia de colocar las cosas adscritas al culto en disponibilidad de la administración.

Artículo 15. Tendrán el carácter de biene s de propiedad privada las cosas y derechos que, sin hallarse comprendidos entre los señalados en el artículo 11, sean considerados también como bienes eclesiásticos.

En caso de duda, el Ministerio de Justicia instruirá expediente, en el que se oirá a la representación de la Iglesia católica o a la persona que alegue ser propietaria de los bienes. La resolución del expediente corresponde al Gobierno y contra ella procederá el recurso contencioso-administrativo.

Artículo 16. El Estado, por medio de una ley especial en cada caso, podrà ceder plena o limitadamente a la Iglesia católica las cosas y derechos comprendidos en el artículo 11, que por su falta de valor, de interés artístico o de importancia histórica no se considere necesario conservar en el patrimonio público nacional.

La ley señalará las condiciones de la cesión.

El sostenimiento y conservación de lo cedido en esta forma quedará completamente a cargo de la Iglesia.

No podrán ser cedidos en ningún caso los templos y edificios, los objetos preciosos ni los tesoros artíticos o históricos que se conserven en aquéllos al servicio del culto, de su esplendor o de su sostenimiento.

Estas cosas, aunque sigan destinadas al culto a tenor de lo dispuesto en el artículo 12, serán conservadas y sostenidas por el Estado como comprendidas en el tesoro artístico nacional.

Artículo 17.—Se declaran inalienables los bienes y objetos que constituyen el tesoro artístico nacional, se hallen o no destinados al culto público, aunque pertenezcan a las entidades eclesiàsticas.

Dichos objetos se guardarán en lugar de acceso público. Las autoridades clesiásticas darán para su examen y estudio todas las facilidades compatibles con la seguridad de su custodia.

El traslado de lugar de estos objetos se pondrá en conocimiento de la Junta de defensa del tesoro artístico nacional.

Artículo 18. El Estado estimulará la creación de museos, por las entidades eclesiàsticas, prestando los asesoramientos técnicos y servicios de seguridad que requiera la custodia del tesoro artístico.

Podrá, además, disponer de cualquier objeto perteneciente al tesoro artístico nacional que se custodie en los museos mencionados.

La Junta de conservación del Tesoro artístico nacional procederá a la inmediata catalogación de todos los objetos que la constituyan y que se hallen en poder de las entidades eclesiàsticas, siendo éstas res-

ponsables de las ocultaciones que se hicieran, así como de la conservación de dicho Tesoro y de la estricta observancia de lo dispuesto en la presente ley y en la legislación correspondiente sobre la defensa del Tesoro aritisco y de los monumentos nacionales que se declara subsistente en todo lo que no se oponga a los anteriores preceptos.

Artículo 19. Los bienes que la Iglesia Católica adquiera después de la promulgación de la presente ley y los de las demás Confesiones religiosas, tendrán el carácter de propiedad privada con las limitaciones del presente artículo.

Se reconoce a la Iglesia Católica, a sus institutos y entidades, así como a las demás Confesiones religiosas, la facultad de adquirir y poseer bienes muebles de toda clase.

También podrán adquirir por cualquier título bienes inmuebles y derechos reales; pero sólo podrán conservarlos en la cuantía necesaria para el servicio religioso. Los que excedan de ella serán enajenados invirtiéndose su producto en títulos de la Deuda emitida por el Estado español.

Asimismo deberán ser enajenados e invertido su producto de la misma manera, los bienes muebles que sean origen de interés, renta o participación en beneficios de empresas industriales o mercantiles.

El Estado podrá por medio de una ley, limitar la adquisición de cualquier clase de bienes a las Confesiones religiosas cuando aquéllos excedan de las necesidades normales de los servicios religiosos.

Título cuarto

Del ejercicio de la enseñanza por las Confesiones religiosas

Artículo 20. Las iglesias podrán fundar y dirigir establecimientos destinados a la enseñanza de sus respectivas doctrinas y a la formación de sus ministros. La inspección del Estado garantizará que dentro de los mismos no se enseñen doctrinas atentatorias a la seguridad de la República.

Título quinto

De las Instituciones de beneficencia

Artículo 21. Todas las instituciones y fideicomisos de beneficencia particular cuyo patronato, dirección o administración corresponda a las autoridades, corporaciones, institutos o persona jurídica religiosa, vienen obligados, si ya no lo estuvieren, a enviar, en el plazo de un año, un inventario de todos sus bienes, valores y objetos, así como a rendir cuentas anualmente al magisterio de la Gobernación del estado de sus bienes y de su gestión económica, aunque por título fundacional hubieran sido exentas de rendirlas.

El incumplimiento de esta obligación o la ocultación de cantidad, valor o precio equivalente al duplo del declarado, dará lugar al decaimiento en el patronato o dirección o administración.

Si la ocultación no llegase al duplo, se podrá acordar la suspensión de dicho patronato, administración o dirección por tiempo que nunca podrá exceder de un año. Contra esta resolución podrá interponerse recurso contencioso administrativo.

Sin perjuicio de las atribuciones que sobre ellas confiere al Estado la legislación vigente, el Gobierno no tomará las medidas oportunas para adaptarlas a las nuevas necesidades sociales, respetando, en lo posible, la voluntad de los fundadores, principalmente en lo que afecta al levantamiento de cargas.

Título sexto

De las Ordenes y Congregaciones religiosas

Artículo 22. A los efectos de la presente ley, se entienden por Ordenes y Congregaciones religiosas, las sociedades aprobadas por las autoridades eclesiásticas en las que los miembros emitan votos públicos, perpetuos o temporales.

Artículo 23. Las Ordenes i Congregaciones religiosas admitidas en España, conforme el artículo 26 de la Constitución, no podrán ejercer actividad política de ninguna clase.

La infracción de este precepto, en caso de que dicha actividad constituya un peligro para la seguridad del Estado, justificará la clausura por el Gobierno, como medida preventiva, de todos o de algunos de los establecimientos de la sociedad religiosa a que pudiera imputársele. Las Cortes decidiraán sobre la clausura definitiva del establecimiento o la disolución del instituto religoso, según los casos.

Artículo 24. Las Ordenes y Congregaciones religiosas quedan sometidas a la presente ley y la legislación común.

Será requisito para su existencia legal la inscripción en el registro público, conforme a lo dispuesto en el artículo siguiente.

Artículo 25. Para formalizar la inscripción, las Ordenes y Congregaciones presentarán en el registro especial correspondiente del Ministerio de Justicia, en el plazo máximo de tres meses:

A) Dos ejemplares de sus estatutos, en los que se exprese la forma de gobierno, tanto de sus provincias canónicas o agrupaciones monásticas asimiladas, como de sus casas, residencias u otras entidades locales.

B) Certificación de los fines a que se dedique el Instituto religioso respectivo: y la casa o residencia cuya inscripción se solicita.

C) Certificación expedida por el registro de a Propiedad de las inscripciones relativas a los edificios que la Comunidad ocupa, los cuales habrán de ser de propiedad de españoles, sin que se pueda gravar ni enajenar en favor de extranjeros.

D) Relación de todos los bienes inmuebles, valores mobiliarios y objetos preciosos, ya los que posean directamente, ya por persona interpuesta.

E) Los nombres y apellidos de los superiores provinciales y locales, que habrán de ser de nacionalidad española.

F) Relación de los nombres y apellidos y condición de sus miembros, expresando los que ejerzan cargo administrativo de gobierno de representación. Dos tercios por lo menos de los miembros de la Orden o Congregación habrán de tener nacionalidad española.

G) Declaración de los bienes aportados a la Comunidad por cada uno de sus miembros.

Las alteraciones que se produzcan en relación con los anteriores extremos se pondrán en conocimiento del ministerio de Justicia en el término de cincuenta días.

Artículo 26. Toda casa o residencia religiosa llevará y exhibirá a las autoridades dependientes del Gobierno, cuando éstas lo exigieren, una copia de la relación a que se refiere el apartado F) del artículo anterior, en que conste haberse realizado la inscripción correspondiente.

Llevará, asimismo, libros de contabilidad previamente sellados, en los que figure todo el movimiento del activo y pasivo de la casa o residencia religiosa. Anualmente remitirá el balance general y el inventario al Registro correspondiente.

La ocultación o falsedad será sancionada conforme a lo dispuesto en las leyes.

Artículo 27. Las Ordenes y Congregaciones religiosas no podrán poner ni por sí ni por persona interpuesta más bienes que los que, previa justificación, se destinen a su vivienda o al cumplimiento directo de sus fines privativos.

A este efecto enviarán trienalmente al ministro de Justicia copia de la relación a que se refiere el apartado D) del art. 25 y un estado auténtico de sus ingresos y gastos normales. Se considerarán bienes necesarios para su sustento y el cumplimiento de sus fines aquellos cuyo producto, habida cuenta de las oscilaciones naturales de la renta, no excedan del duplo de los gastos.

Artículo 28. Las Ordenes y Congregaciones religiosas admitidas e inscritas en España gozarán dentro de los límites del artículo anterior, de la facultad de adquirir, enajenar, poseer y administrar bienes, los cuales estarán sometidos a todas las leyes tributarias del país.

No podrán, sin embargo, conservar los bienes inmuebles y derechos reales constituídos sobre los mismos con objeto de obtener canon, pensión o renta, y deberán invertir en títulos de la Deuda el producto de su enajenación.

Artíulo 29. Las Ordenes y Congregaciones religiosas no podrán ejercer comercio, industria, ni explotación agrícola por sí ni por persona interpuesta. No tendrán el carácter de explotación agrícola los cultivos por parte de aquellas comunidades que justifiquen destinar los productos para su propia subsistencia.

Artículo 30. Las Ordenes y Congregaciones religiosas no podrán dedicarse al ejercicio de la enseñanza.

No se entenderán comprendidas en esta prohibición las enseñanzas que organicen para la formación de sus propios miembros.

La inspección del Estado cuidará de que las Ordenes y Congregaciones religiosas no puedan crear o sostener colegios de enseñanza privada ni directamente ni valiéndose de personas seglares interpuestas.

Artículo 31. Con anterioridad a la admisión de una persona en una Orden o Congregacón, se hará constar de un modo auténtico la cuantía y naturaleza de los bienes que aporte o ceda en administración. El Estado amparará a todo miembro de una Orden o Congregación que quiera retirarse de ella, no obstante el voto o la promesa en contrario. La Orden o Congregación estará obligada a restituirle cuanto aportó o cedió a la misma, de-

duciendo los bienes consumidos por el uso. Como únicas disposiciones transitorias o adicionales para la ejecución de esta ley, se establecen las dos siguientes:

a) El Gobierno señalará el plazo, que no podrá exceder de un año, a partir de la publicación de la presente ley, dentro del cual las Ordenes y Congregaciones religiosas que exploten industrias típicas o hayan introducido novedades que supongan una fuente de riqueza deban cesar en el ejercicio de esta actividad.

b El ejercicio de la enseñanza por las Ordenes y Congregaciones religiosas cesará en primero de octubre próximo, para toda clase de enseñanzas, excepto la primera, que terminará el 31 de diciembre inmediato.

El Gobierno adoptará las medidas necesarias para la sustitución de una y otras enseñanzas en los plazos indicados.

Y nos honramos en comunicarlo a vuecencia a los efectos prevenidos en el artícula 83 de la vigente Constitución de la República española.

Visto el texto de la ley decretada y sancionada por las Cortes, en cumplimiento de la Constitución procede promulgarla. — 2 de junio de 1933. — *Niceto Alcalá Zamora y Torres.*

Cànons per a senyalar les penes en que han incorregut els qui han fet la Llei de Confessions i Congregacions Religioses

Cànon 2334. — Són castigats amb excomunió *latae sententiae* (sentència emesa), reservada de manera especial a la Seu Apostòlica:

1.—Els qui donen lleis, manaments o decrets contra la llibertat o els drets de l'Església:

2.—Els qui impedeixen directament o indirectament l'exercici de la jurisdicció eclesiàstica tant en el fur intern com en l'extern, recorrent per a això a qualsevol poder laic.

Cànon 2346. — Si algú pretengués convertir en ús propi i usurpar per si o per altres els béns eclesiàstics de qualsevol mena, tant mobles com immobles, corporals o incorporals, o bé impedir a aquells a qui de dret pertany la percepció dels fruits i rèdits corresponents, que romangui excomunicat fins a haver retornat íntegrament els mateixos béns, i hagi remogut l'abans dit impediment, i a més hagi demanat l'absolució a la Seu Apostòlica; i si fos el patró d'aquella església o dels seus béns, que romangui privat pel mateix fet del dret de patronat; ara, pel que fa al clergue que comet aquest delicte o hi consent, que sigui privat també de qualsevol benefici, esdevingui inhàbil per a qualsevol altre, i per a exercir els seus ordres. Fins i tot després de la restitució íntegra i de l'absolució, sigui suspès a l'albir del seu Ordinari.

Cànon 2209. — 1.—Els qui posats de comú acord per delinquir, concorren alhora físicament en un delicte, siguin tots considerats reus de la mateixa manera, a no ésser que les circumstàncies augmentin o atenuïn la culpabilitat d'algú d'ells.

2.—En el delicte que per la seva naturalesa exigeix còmplice, cada una de les parts és culpable de la mateixa manera, a no ésser que de les circumstàncies aparegui altrament.

3.—No sols el mandat, que és el principal autor del delicte, sinó també contreuen igual imputabilitat, en igualtat de circumstàncies que el mateix executor del delicte, aquells que indueixen a la seva consumació o bé hi concorren de qualsevol manera, quan el delicte sense llur ajut no s'hauria comès.

4.—Però si el concurs d'aquests no féu sinó facilitar l'execució del delicte, el qual sense el seu concurs també s'hauria comès, importa menor imputabilitat.

5.—El qui totalment hagués retirat a temps el seu concurs en l'execució del delicte, amb retractació oportuna, queda exemp de tota imputabilitat, enca que l'executor realitzi el delicte per altres motius personals. Si no l'hagués retirat totalment, la retractació disminueix, però no lliura de culpabilitat.

6.—El que contribueix al delicte solament descuidant el compliment del seu deure, incorrerà en una imputabilitat proporcional a l'obligació que tenia per raó del seu càrrec d'impedir el delicte.

7.—L'elogi del delicte comès, la participació en els guanys, l'ocultació, l'empar prestat al delinqüent i els altres actes posteriors al delicte ja plenament consumat, poden constituir delictes nous en el cas que la llei els castigui amb penes especials, però, a no ésser que l'execució d'aquells actes, s'hagués concertat amb el delinqüent, abans del delicte, no porta aparellada la imputabilitat del delicte comès.

Canon 2231. — Si diversos concorren a perpetrar un delicte, encara que la llei només n'anomeni un; i també aquells dels quals es parla en el cànon 2209, paràgrafs 1-3, queden subjectes a la mateixa pena, si la llei no determina expressament una altra cosa; no així, però, els altres, sinó que han d'ésser castigats amb una altra pena justa, segons el prudent albir del superior, a no ésser que la llei n'estableixi per a ells una d'especial.